

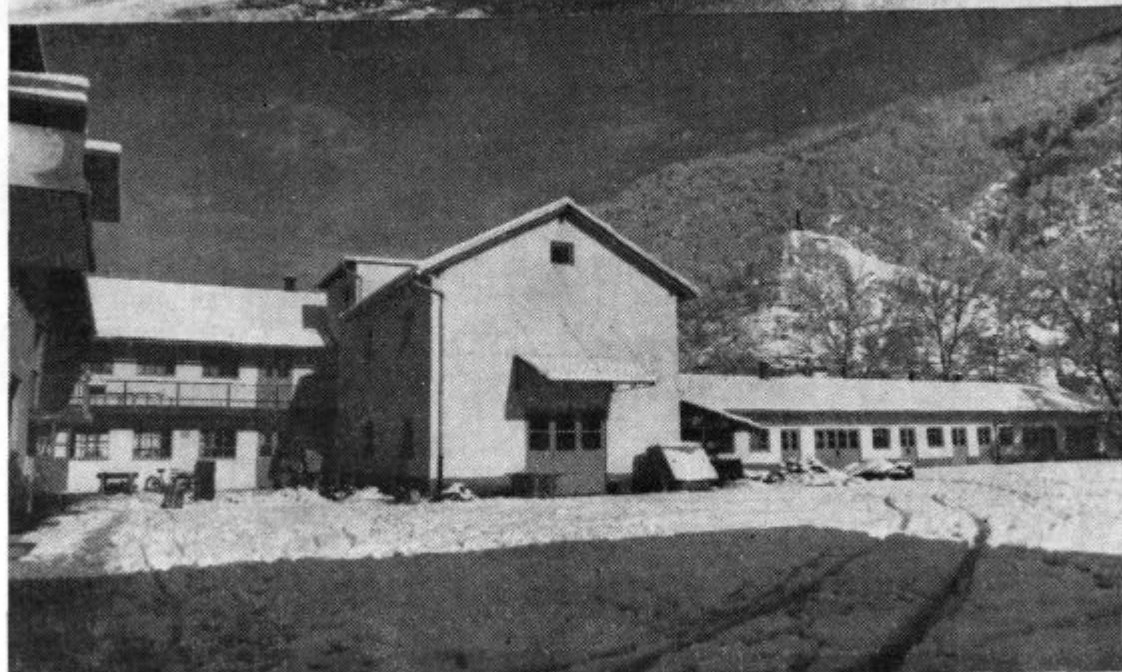
IDRIJSKI RAZGLEDI

IDRIJSKI RAZGLEDI

VI. LETO

31. DECEMBRA 1961

ST. 4

Nova poslopja »Simplexa«

Izdaja Mestni muzej v Idriji — Uredniški odbor: Lado Božič, inž. Ivan Gantar, Anton Rems, Anica Munda, Cveto Sulgaj, inž. Dušan Pirih, Jurij Bavdaž, Jože Rozman, Stanko Lužnik, Drago Erjavec, Stanko Murovec — Odgovorni urednik Srečko Logar — Izhaja vsake tri mesece — Celoletna naročnina 200 din, za inozemstvo 300 din — Naslov: »Idrijski razgledi«, Idrija, poštni predal 11, telefon: Idrija 35, tekoči račun pri Komunalni banki Idrija št. 608-13/2-108, telegrami: Idrija muzej — Tiska tiskarna Časopisno založniškega podjetja »Primorski tisk« Koper

Urednikova beseda

Ko smo pred šestimi leti nesli v tiskarno gradivo za prvo številko našega lista, so bili nekateri poznavalci razmer zelo skeptični. Zmajali so z glavami in nam prerokovali največ dve leti življenja. Vzdržali smo šest let in prav nič ne mislimo odjenjati, čeprav smo imeli vsa leta velike subjektivne in objektivne težave. Ker je bilo subjektivnih težav mnogo več, moramo reči, da nimamo prav nobenega razloga za pesimizem, ker je težave, ki ležijo v nas samih, najlažje odstraniti.

Nekateri so nam prerokovali, da nam bo zmanjkalo snovi in da se bomo izpisali. Nasprotno! Snovi je vedno več, manjka nam samo ljudi, ki bi jo dobro in temeljito obdelali. Ustvarjamo in utrjujemo našo komunno, le-ta pa mora imeti močno vez in močnega informatorja, ki bo izgladil tesnejše sodelovanje vseh množic.

Zato se obračamo najprej na naše sodelavce, na tiste, ki pišejo naš list. Ta krog je tako ozek, da se o njem skoraj ne da govoriti. Tudi uredniški odbor je ostal bolj na papirju na drugi strani vseh naših števil. Najteže je s tistimi, ki za gotovo obljubijo svoj prispevek, potem pa prav zadnji trenutek prinesejo najbolj tehtno opravičilo. Pri tem pa nočejo razumeti, da urednik ne more poslati v tiskarno še tako utemeljenih opravičil, ampak članke! Tu je naša najbolj šibka točka.

Drugo so naši naročniki. List tiskamo v tisoč izvodih, pa jih nam vendar kar preveč ostane nerazposlanih. Tu smo največ računali na krajevne odbore SZDL in na učiteljstvo. Ne eni ne drugi niso opravili svoje dolžnosti, zato ni nič čudnega, če pride naš list v mnoge vasi samo v enem izvodu. Večina podeželskih naročnikov pa tudi pozabi plačati tistih borih 200 dinarjev, in ko jih terjamo, se začudijo in se celo izgovarjajo, da lista niso naročili. Večkrat smo naše čitatelje tudi pozvali k sodelovanju in k izražanju svoje misli o listu. Nismo si delali utvar, nekaj odmeva smo pa le pričakovali. Ta odmev pa je bil tako šibak, da bi skoraj lahko šel mimo

nas. Na tisto malo, kar smo ujeli, naj na kratko odgovorimo.

List da ima preveč občinskega, kar ljudi ne zanima. Tu se moramo sporazumeti. Občinski ljudski odbor je zakonodajni organ naše komune. Njegovi odloki nam krojijo v imenu nas vseh usodo, zato se moramo z njimi seznaniti, pa čeprav so včasih nekoliko suhoparni. Vsi smo pozvani k sodelovanju, zato moramo vedeti, kaj se dogaja v naši občini.

Nekateri nam očitajo našo sodnijsko kroniko. Tudi to je dihanje naše komune, čeprav ne v najboljšem smislu. Pošteni ljudje se te rubrike ne bodo bali, tiste pa, ki včasih namenoma ali po nerodnosti krenejo s prave poti, moramo poznati. Zato smo sedaj dodali še kroniko izpred okrožnega sodišča. Tu se bomo lahko seznanili tudi z bolj težkimi kalibri, ki so pa — v čast naših občanov — tako zelo redki, da vas ta rubrika res ne bo utrujala.

Več bi morali pisati o naših vaseh in na Cerkno radi pozabljam! Kolikokrat vas bomo pa še morali prositi, da nam kaj sporočite? Urednik ne more v vsako vas, ker je občina prevelika.

Čemu izpuščate rubriko »Borci pripovedujejo«? Kje pa ste tisti borci, ki bi nam napisali svoje spomine? Urednik bo že uredil vaše pisanje, da bo dobilo pravo obliko; korektorica za slovnico pa je tudi vedno pri roki, ker vam to dela največje težave.

Tudi mladinski kotiček izpade, če ni celo popolnoma izpadel! Mladina, tebe pa res ne bomo prosili, da izpolniš svojo dolžnost. Rubrika je vedno na razpolago in naj bo tvoje ogledalo. Če je ni, se ne boš mogla v njej niti pogledati!

Sicer pa na kratko: osnova, na kateri danes stojimo, je prešibka. Prav je zato, da je naš politični forum prevzel v svoje roke ustvaritev širše in bolj poglobljene osnove, da bo lažje opravljal svojo misijo. Žal, danes še ne moremo sporočiti našim bralcem tistega, kar se pripravlja, ker sklepi še niso popolnoma izoblikovani. Urednik

Srečko Logar:

Razgovori z direktorji

AVTOPROMET IDRİJA

Direktorja Franca Brenceta smo ujeli samo za kratek čas. K sreči pa so imeli njegovi uslužbenci vse pripravljeno in tako smo lahko dobili vse potrebne podatke.

Najprej nas je zanimal nastanek in razvoj tega podjetja, ki je doživljalo zadnja leta velike organizacijske spremembe.

Avtopromet Idrija je nastal iz združnega podjetja »Kooperativa«, kjer so imeli svoj vozni park. Dne 1. julija 1954 je bil ta park

izločen in ustanovljeno je bilo samostojno podjetje »Zadružni avtopromet«. Tedaj smo razpolagali z dvema voziloma po 7 t in s prikolico, z dvema tritonskima kamionoma ter enim traktorjem. Pod to firmo, ki je spadala še v zadružni sektor, smo poslovali do 30. aprila 1958. Potrebe so tedaj pokazale nujnost, da v Idriji osnujemo močnejše prevozniško podjetje, ki bi skoncentriralo vsa razpoložljiva prevozna sredstva, ki bi jih bilo mogoče bolje in bolj ekonomično razporejati. Po sklepu našega kolektiva smo ustanovili samostojno podjetje »Avtopromet Idrija« in prešli v družbeni sektor. Ta reorganizacija je bila seveda mogoča, ker smo našli pri našem rudniku polno razumevanje. Njihov kolektiv je namreč izločil iz svojega podjetja večji del svojih prometnih sredstev in jih izročil našemu podjetju. Tako smo pridobili tri sedemtonske kamione, eno pettonske vozilo in en traktor. Od sedmih članov kolektiva smo se povzpeli na 20. Prezeli smo tudi rudniško avtodelovnico s pripadajočimi garažami. Iz zveznega investicijskega sklada smo dobili 16 milijonov dinarjev posojila, čemur smo dodali tudi 35 odstotkov lastnih sredstev in nabavili do konca leta še tri osemtonske in eno štiri in poltonske vozilo. Seveda so bila prevzeta vozila precej iztrošena in smo morali mnogo svojih sredstev vložiti tudi v popravilo. V letu 1959 smo nabavili še 2 štirinajstonski prikolici. Lani smo nabavili 3 osemtonska vozila, letos pa nam je rudnik pomagal pri nabavi še enega osemtonskega kamiona. Če upoštevamo, da smo morali medtem izločiti iz obratovanja 3 stroje, razpolagamo danes s 6 osemtonskimi, 4 sedemtonskimi vozili, ki imajo tudi prikolice, in s 6 lažjimi vozili. Seveda smo se tudi obvezali, da bo imel rudnik pri prevozih prednost, pa tudi z večino večjih podjetij v Idriji imamo pogodbe za redne prevoze. Potrebo po prevozih, ki narašča iz dneva v dan, zmagujemo le z največjo pazljivostjo pri organizaciji in razporejanju vozil.

Iz navedenega je razvidno, da je nastala velika potreba, da vojni park še povečamo. Pričakujemo prihod štirih novih Tamov 4500, kar pa seveda še ne bo zadostovalo, posebno še, ker bomo morali nekaj vozil zopet izločiti, ker so popolnoma obrabljena.

Kako pa je z vašim delovnim kolektivom in delavskim samoupravljanjem?

Danes šteje naš delovni kolektiv 38 članov. Od tega je 25 šoferjev. Glede kvalifikacije pri nas ne more biti težkoč, ker ne-kvalificiran šofer tako ne bi mogel voziti. Tudi delavcev nam ne manjka. Nekaj ljudi imamo zaposlenih tudi v lastni delavnici, ki sicer ni popolna, vendar lahko sami opravi-

mo vsa servisna dela in tudi srednje težka popravila.

Naš delavski svet šteje 15 članov, upravni odbor pa 7. Delavski svet smo prvič izvolili leta 1958 in po pravici moram reči, da sprva ni šlo točno po zamisli o delavskem samoupravljanju. Hočem reči, da smo marsikaj reševali administrativno. Lani in letos pa so se te stvari temeljito spremenile in delo naših samoupravnih organov je postalo to, kar mora biti. Težave imamo s sejami, ker so naši ljudje vedno na potovanjih in jih le težko dobimo skupaj. Sicer bi pa skoraj moral reči, da imamo sejo vsak dan ali vsak drugi dan, ker se zjutraj zberemo skoraj vsi v prometni pisarni, da se pomenimo o vsem potrebnem. Navadili smo se, da se je treba o vsem pomeniti, ker je tako bolje in lažje je delati. Ko pa nastane važnejši problem, se morajo sestati odgovorni organi, da skupno poiščemo najboljšo rešitev.

Kaj pa vaš proizvodni načrt za leto 1960?

Plan je predvideval 80 milijonov bruto dohodka, katerega pa smo utegnili realizirati samo s 93,3%. Računali smo z novimi stroji iz uvoza že med letom, dobili pa smo jih šele decembra. Napravili smo, kolikor smo mogli, vsega pa le nismo mogli nadoknaditi.

Kaj pa letos?

Letos pa je situacija popolnoma drugačna. Plan je zahteval 84 milijonov in smo jih dosegli že konec tretjega tromesečja. Pričakujemo torej, da bomo letos plan prav krepko presegli.

Za ostale podatke nas je direktor napotil na računovodstvo, kjer so nam hitro izračunali zadnje pokazatelje. Povprečni zaslužek v podjetju se je sedaj dvignil na 27.278 dinarjev, pri čemer pa je treba upoštevati, da morajo ljudje večkrat delati tudi nad 8 ur. K zaslužku šoferjev in nekaterih drugih je treba prišteti še dnevnice. Glede razpona med plačami si nismo upali mnogo sitnariti, ker se s to analizo v vseh podjetjih bavijo drugi. Sicer pa, če upoštevamo, da razpon med najnižjo in najvišjo plačo ostaja precej pod količnikom štiri, tudi nismo imeli kaj izpraševati.

Katere težkoče vas najbolj žulijo in kako gledate v bližnjo bodočnost, smo se še zanimali za zaključek.

S previdnim poslovanjem smo bili vse leto likvidni in nismo zašli v večje težave. Toži nas še nihče, mi pa imamo vloženih preko 50 tožb, ki so vse izven naše občine. Videti je, da bomo vse izterjali, pri čemer pa seveda nastaja neljuba zamuda, ki precej hromi naša obratna sredstva, ki so tako prenzika. Z lahkimi stroji delamo večinoma doma, s težjimi pa posegamo tudi daleč do Beograda

in včasih še dlje, ker sodelujemo tudi v med-republiški špediciji.

Vsak dan postaja bolj jasno, da bomo morali ustvariti v našem mestu mnogo močnejše prevozno podjetje. V ta namen bi potrebovali mnogo večja investicijska sredstva. Videli ste, da smo v tem pogledu sami opravili svojo dolžnost. Podjetje je trdno, želeli bi samo iti še bolj v širino, za kar imamo vse pogoje.

KMETIJSKA ZADRUGA IDRIJA

Upravnik tovariš Franc Štucin nam je ob prihodu zložil po mizi množino raznih aktov, ker smo želeli opisati tudi historiat, preko katerega je prišlo do sedanje organizacijske oblike. Videti je bilo, da bomo morali napisati posebno brošuro, potem pa smo se zednili, da bomo krajšali. Tako smo načeli prvo vprašanje.

Pred ukinitvijo Okrajnega ljudskega odbora Idrija leta 1952 je obstajala pri nas Okrajna zveza kmetijskih zadrug, ki je združevala sprva 23, pozneje pa 19 zadrug. Po ukinitvi okraja je bilo v Idriji ustanovljeno Zadržno trgovsko podjetje z nalogo, da odkupi kmetijske proizvode in oskrbuje zadruga z reprodukcijskim materialom.

Leta 1952 se je podjetje preimenovalo v »Kooperativo«, ki je izvajala iste posle, poleg tega pa še uvajala kmetijski strokovni kader. Že tedaj smo uvedli tudi sodelovanje s privatnimi kmetijami. S ponovno reorganizacijo leta 1958 se je ustanovila Gozdarska in kmetijska poslovna zveza kmetijskih zadrug, ki je združevala 13 kmetijskih zadrug ter je prevzela proizvodnjo v kmetijstvu in gozdarstvu. Ob tej priložnosti smo izločili prevozni park, iz katerega je nastalo novo podjetje.

Že v letu 1960 smo iz gospodarskih pokazateljev razvideli, da bo potrebna združitve večje in močnejše gospodarske organizacije, zveza pa je postala nepotreben člen med zadrugo kot proizvajalcem in potrošnikom. Končno smo sklenili, da se na ozemlju idrijske občine ustanovita samo dve kmetijski zadrugi, prva v Idriji, druga v Cerknem.

Že 1. januarja 1961 so se združile vse kmetijske zadruga, zvezo pa smo ukinili. Pod našo zadrugo je prišlo 7 bivših kmetijskih zadrug: Črni vrh, Dole, Ledine, Sp. Idrija in Vojsko. Idrija in Godovič sta bila že prej vključeni v sosednji zadrugi. Ostali del občine je združila kmet. zadruga v Cerknem.

Kakšne naloge ima danes vaša zadruga?

Prvo je dvig družbene proizvodnje v kmetijstvu. Sledi pospeševanje kmetijstva v privatnem sektorju, za kar navadno uporab-

ljamo izraz kooperacija. Gozdna proizvodnja na družbenih in privatnih zemljiščih, ki vključuje tudi gojitev, nego, varstvo, drevesničarstvo in gozdne komunikacije. Vzreja živine v pitališčih za domačo potrebo in izvoz. Opravljanje strojnih del ter pomoč v tem pogledu tudi privatnim kmetijam. Predelava in vskladiščenje lastne in zasebne proizvodnje. Odkup in prodaja pridelkov iz kmetijstva in gozdarstva. Preskrba z reprodukcijskim in investicijskim materialom. Hranilno in kreditno poslovanje. Razvijanje domače obrti, ki je najbolj razširjena na črnovrški planoti. Živinorejska in veterinarska služba.

Kako pa izvajate vse te obširne naloge?

V Sp. Idriji imamo hlev za 30 glav živine, predvsem za pitance. Na Vojskem imamo dva hleva za skupno 60 glav živine; tu je tudi pašnik za preko 100 glav v času sezone, za rezervo pa imamo v Ledinah in Zavratcu prostor za 105 pitancev, ki pridejo s paše. Pri Godoviču imamo posestvo Šebalk, nekdanjo staro graščino, kjer imamo okoli 80 glav živine, ki je določena za proizvodnjo mleka. Že prihodnje leto mislimo tu povečati število na 120 krav molznic, ker imamo v Godoviču novo moderno mlekarno s kapaciteto 5000 litrov mleka dnevno. Njena naloga je, da oskrbuje z mlekom in mlečnimi proizvodi predvsem mesto Idrijo, izdelke pa izvažamo tudi v bolj oddaljene kraje. V Črnem vrhu imamo večje posestvo s tremi hlevi za 170 glav, kjer redimo predvsem mlado živino. Tu izvajamo tudi selekcijo za proizvodnjo in pitanje. V Idriji, v Kosovelovi ulici, imamo hranilni odsek, ki posluje dnevno ter ima svoje ekspoziture tudi v Ledinah, Doleh, Črnem vrhu in na Vojskem, kjer člani lahko vlagajo in dvigajo posojila. Trenutno ima okoli 50 milijonov vlog. V Idriji imamo na Trgu maršala Tita tudi mlečno restavracijo, od koder tudi razpečavamo mlečne izdelke.

Naš strojni park obsega danes 5 težjih tovornih vozil, 6 traktorjev, ki imajo tudi razne agrotehnične priključke, raztreselni stroj za domači gnoj in umetna gnojila, za grabljenje in prešanje sena, 7 ročnih motornih kosilnic, kar nam služi za naše potrebe in za potrebe naših članov.

Kaj pa kooperacija?

Naša zadruga ima sedaj 1050 članov. Kooperacijo izvajamo največ pri proizvodnji krme in v živinoreji. Sedaj imamo pri kmetih 150 glav živine v reji in pitanju. Sicer pa sklepamo različne pogodbe z zasebniki, posebno pri uvajanju umetnih gnojil in močnih krmil. Ševeda uvajamo tudi nove oblike kooperacije. Pričakovati moramo, da bodo tudi naše gospodarske enote na podeželju

same naše boljše stike med zadrugo in privatnimi proizvajalci.

Gozdarski obrat je že mehaniziran in ima tudi strokovno službo. Z mehanizacijo posegamo tudi v privatni sektor, posebno pri posekih in spravilu lesa.

Glede na številni strokovni kader naše zadruga pa moram vendar ugotoviti, da še vse premalo sodeluje z vasjo, kjer pa ni več nikakih načelnih pomislekov in odpora. Naši strokovnjaki vse preveč mislijo na združni obrat na vasi in preveč pozabljajo na sodelovanje z ostalimi vaščani.

Kako pa je z vašim delovnim kolektivom?

Naš kolektiv ima 158 članov, od tega so 3 inženirji, 15 pa je tehnikov. Za sedaj imamo organizirane tri ekonomske enote in sicer gozdarsko, kmetijsko in strojno, ki imajo tudi svoje delavsko samoupravljanje, seveda po združnih pravilih. Sodelovanje je tesno, od-

stranjena so vsa nesoglasja, ki so se pojavljala v preteklosti. Povprečni zaslužek se je pri nas vrtel okoli 18.000 din, v zadnjem mesecu pa se je že dvignil na 22.000. Seveda pa imamo mnogo dela, ki je vezano na akord. Razpon med najnižjo in najvišjo plačo pri nas ne doseže niti koeficienta 3, zato mislim, da je ta delikatna zadeva tudi v redu.

Kadra imamo razmeroma dovolj, štipendiramo pa na visoki šoli 4, na srednji pa 2 mlada človeka.

Naš letošnji plan proizvodnje je prvi in znaša 560 milijonov. Dosegli smo ga že v tretjem tromesečju, zato smo prepričani, da ga bomo do konca leta krepko presegle. Naše investicije znašajo letos 86 milijonov in porabili jih bomo tam, kjer so najbolj potrebne.

Zapustili smo zadrugo s prijetnim občutkom, da je naše kmetijstvo po tolikih reorganizacijah našlo pravo pot in krenilo k naglemu vzponu.

Jože Čar:

Tominčevo brezno — idrijska stota jama

Že večkrat so nas vabile v Spodnje Lome pri Črnem vrhu čudne zgodbe o globini Tominčevega brezna. Celo v Hotedrščici in na Kalcah so vedeli ljudje povedati o njem to in ono. Taka slava nam je dala misliti. Nekoč smo si ga ogledali. Hitro smo uvideli, da lahko častitljiv vhod vzbudi pri kmetih različne domneve in zgodbe. Po pravici povedano, tudi nam ni bilo ravno prijetno pri srcu, ko smo stali na robu nevarne globine in razmišljali, kaj vse nas čaka v njej. Brezno je kazalo že pri vходу nekatere posebnosti, ki so nas prepričale, da imamo pred seboj globoko in zanimivo brezno. Tako smo Tominčevo brezno izbrali za stoto jama na ozemlju idrijske občine.

Prvič smo ga naskočili lansko leto v oktobru. To je bila jubilejna akcija idrijskih jamarjev ob praznovanju 50. obletnice slovenske speleologije ter hkrati pomemben jubilej naše podružnice, saj smo se lotili raziskavanja naše stote jame. Kljub naši najboljši volji pa je bilo takrat brezno za nas pretrd oreh. V globini 25 metrov se je naša železna jarmarska volja razbila ob treh slapovih vode, ki so izginjali v globino. Ni nas mikalo, da bi se namakali v mrzli vodi in smo raziskovanje raje odložili.

Celo leto smo si želeli, da bi se vendarle lotili topografskega merjenja brezna. Res smo se 29. novembra letos pojavili pred vhomom v Tominčevo brezno, otovorjeni s težkimi nahrbtniki in različnim jamskim materialom.

Naravni most pri Tominčevem breznu

Foto: S. Logar

Pridružili so se nam tudi člani Inštituta za raziskovanje Krasa iz Postojne. Inštitut nam je priiskočil na pomoč tudi materialno.

Kar precejšen kup lestvic in vrvi smo imeli pred vhomom in bili smo prepričani, da tokrat ne bomo ostali praznih rok. Skrbno smo pripravili vse potrebno. Vsaka najmanjša napaka je lahko usodna, zato je skrbnost pri jamarskem delu potrebna.

Pregledali smo lestve in jih nadomestili. Vrv je bila že pripravljena. Raziskovanje bi se torej lahko pričelo — toda ne. Pohod v jamo je treba miselno organizirati. Kaj bi bilo, če bi delal v breznu vsakdo po svoje. Posledice si lahko vsakdo predstavlja. Nekdo pač mora s poudarkom in upoštevanjem najrazličnejših pogojev, na katere naleti jamar pri svojem delu, voditi akcijo. Prav tako je treba razdeliti tudi ostalo delo v jami: topografsko merjenje ni kar tako. Zahteva najmanj štiri skrbne ljudi, ki se lotijo merjenja smeri in naklonov rovov. Poleg tega je treba risati skice, po katerih se pozneje naredi načrt.

Toda vrnimo se k našemu podvigu. Ko je vsakdo vedel za svoje, smo se začeli spuščati v neznane globine. Začetno čistljivo brezno se spusti najprej 25 metrov popolnoma navpično do police, ki je bila naložena s podornim kamenjem in je predstavljala zelo nevarno mesto.

Ob rahlem dotiku se je vsul izpod nog plaz kamenja in izginil v brezno. Dokler se nismo spustili niže pod polico, nam kamenje ni posebno grenilo jamarskega navdušenja. Ko je prvi jamar izginil čez rob 15 metrov dolge police, nam je postalo neprijetno pri srcu. Le velika previdnost je preprečila nesrečo. Tu in tam je sicer še vedno padel kak kamenček v globino. S čudnim zvokom je izginil v globočino. K sreči se ni nobeden razletel na naših glavah.

Drugi del brezna je bil globok 31 metrov in se je končal v večjem prostoru, polnem podornega kamenja in druge šare. Tu se je kmalu zbrala celotna ekipa za merjenje brezna. Nato je sledil najzanimivejši del vsake jamarske odprave. Z neverjetno strastjo in energijo smo se zagnali med skalovje in razpoke ter s pretirano skrbnostjo vtikali glave v vsako najmanjšo luknjo. Nadaljevanje smo res našli. Iz večjega prostora pod breznom smo prilezli preko daljšega podora do velike tektonske razpoke. Po razpoki smo nato prodrli do globine 13 metrov, kjer se je brezno na naše veliko razočaranje končalo. Računali smo namreč na večjo globino. Jamar mora

biti vedno pripravljen tudi na tako negativno presenečenje.

Lotili smo se topografskih meritev ter poizkušali prodreti v skrivnost nastanka zanimivega kraškega objekta. No, razmere v notranjosti brezna so nam same nudile rešitev. Prvotno je bila na tem mestu večja tektonska razpoka, ki je segala precej globoko v notranjost. V njo se je stekala voda iz bližnje okolice. Ko je voda razpoko erozijsko toliko razširila, je izginjal v njej cel potok. To domnevo potrjujeta še danes dobro ohranjen naravni most in kratka struga niže nad vhomom. V zlizanih stenah so še vidne erozijske kotlice. Voda je začela razpoko, ki jo danes že lahko imenujemo požiralnik, poglajbljati in širiti.

Ker pa sestavlja Črnovrško planoto v glavnem dobro topen kredni apnenec, je potok s počasnim zakraševanjem počasi zgubil vodo, ki si je poiskala pot nekje globoko pod površjem. Brezno je izgubilo vodo in ohranilo približno tako velikost, kot jo je imelo takrat, do danes.

Požiralnik se je začel strarati. Počasi polzeča voda po stenah je že ustvarila sigasto zunanjo prevleko. Toda to je le hipec v primeri z milijoni let, ki so potrebna, da ustvari voda tako velikansko brezno. Plezanje iz brezna je potekalo brez neprijetnosti, če ne upoštevamo težke sape, ko smo se prip plazili preko roba brezna. Čakalo nas je neprijetno delo. Treba je bilo izvleči iz jame 60 metrov lestvic. To je težaško in neprijetno delo. Če se nisi spotil v jami in ne na lestvah, se to zgodi pri vlačanju lestvic iz jame. Brez truda seveda ne gre pri našem delu. Znani pregovor se prav zaradi tega glasi v jamarski priredbi takole: »Združili smo prijetno z neprijetnim in koristnim!«

Vse težave so bile kmalu pozabljene ob velikanski skledi vročega mleka pri Tomincu. Menda ga je bilo kakih deset litrov. Lep motiv, ali ne! Vsekakor bi lahko služil v boju proti alkoholizmu.

Ko smo pozneje pregledali zapiske iz brezna, smo bili z opravljenim delom zelo zadovoljni. Napravili smo nov korak v smeri spoznavanja našega krasa. Vsak najmanjši zapisek je za nas dragocen. Seveda, če imamo v rokah samo en tak zapisnik, nam to ne pomeni mnogo. Kadar pa jih je 50 ali 60 in jih primerjamo med seboj, pa že lahko izluščimo zanimive zaključke. Prvi zaključki so že tu, le logično jih je treba povezati. Tudi to bo treba čimprej storiti.

A. P. Ogarev:

Prvo srečanje s partizani

December 1942. V Idrijski dolini in na obeh planotah — Šebreljski in Šentviškogorski, je še kopno. V višini nad 800 metrov pa je pred dnevi zapadlo nad pol metra suhega snega. Kako prijetno je v takih zimskih večerih sedeti ob toplo zakurjeni peči, ki oddaja tiste prijetne gorkotne žarke, da nevede in nehote zakinkaš v prijeten spanec . . .

Popoldne tistega dne je terenec Polde Černilogar-Vrbar poslal obvestilo: Pridi zvečer k meni zaradi važnega pomenka. Tovariš Polde, kasneje je dobil ilegalno ime Iztok, je imel svojo bajto na Šebreljskem vrhu. Torej tam, kjer je zima že zaprla vrata zunanjemu delu. Že ves popoldan sem premišljeval, ali je res tako nujno, da moram v takem vremenu do njega. Zime in snega se sicer nisem bal, vendar mi je bilo nerodno oditi od toplega zapečka v mráz in sneg. Kaj se pravi gaziti na novo zapadli sneg — in to še suh — ve samo tisti, ki je to že poskušal. Do takrat sem imel še malo izkušenj v terenskem delu, saj sem na skrivaj delal šele nekaj mesecev za narodnoosvobodilno gibanje. Vse pomisleke je premagala trdna volja — in dolžnost, ki sem jo zavestno občutil od prvega srečanja v Cerknem v maju tistega leta, ko sta mi danes že pokojna Jaka Štucin-Cvetko in Metod Peternelj zaupala nalogo, da v Šebreljah organiziram ljudi za pomoč partizanom ter oborožen odpor proti fašizmu in domačim izdajalcem.

Še prej kot se je zmračilo, sem odšel na pot. Ubral sem jo po bližnjici. Pri šoli sem zavil na desno po Mlaki in od tam čez Brdo v Grič in dalje na Ravn vrh. Tu sem postal in počival. Z Ravnega vrha je lep razgled na Gorenjo in Srednjo vas Šebrelje. Na koncu planote se beli cerkva sv. Ivana, ki ima svojo posebno zgodovino. V prvi svetovni vojni so jo avstrijske vojaške oblasti nameravale razstreliti, da ne bi služila sovražniku za razgledno točko. Takrat so iz cerkvice odnesli vse svetnike, oltar in vse, kar je bilo kaj vrednega, v farno cerkev v Gorenjo vas. Vse okrog in okrog cerkve so potem zgradili strelske jarke, tik cerkve dolg podzemeljski jarek in vse obdali s štirivrstno bodečo žico. Niže pa so preko skalovja zgradili vojaško tovorno cesto. Vsa ta dela so opravljali starejši internirani možje iz Bosne, ki jim takratna avstrijska oblast še ni zaupala. To so bili pravi hrusti po postavi in moči. Kako so »cenili« Avstrijo, zgovorno povedo besede, ki

jih je ob neki priložnosti izrekel internirani bosenski učitelj: »Carovina nas gazi, a ti nemoj da gaziš po mojim nugama«. Te besede je dejal malo vinjenemu tovarišu, ki mu je nehote stopil na noge, ko je počival na svojem ležišču.

Vsa štiri leta je bila cerkva prazna. Vojaška oblast se je premislila in cerkvice ni razstrelila. Po končani vojni je cerkva postala skladišče orožja in puškinih nabojev, ki jih je pustila avstrijska vojaščina. Pri oltarni mizi je bil visok kup nabojev za puške. Ta kup in puške, ki so slonele ob stenah, so bili v nekem čudnem nasprotju s prostorom, ki je bil namenjen miru in zbranosti. V času NOB pa je bila cerkva nekajkrat varno kritje partizanom, ki so bili na položajih po grebenu hriba. Ko so začeli Nemci položaje obstreljevati z minami, so se partizani umaknili pod velik obok zvonika in za stene cerkve, kjer so bili varni.

Ob tem premišljevanju sem se spomnil na srečanje s prvima aktivistoma v Cerknem v maju istega leta. Res je, da sem o partizanih že prej večkrat slišal, vendar sta mi šele ta dva pojasnila pomen borbe in naloge aktivistov v tej borbi. Kratek razgovor je v meni vzbudil vizijo novega sveta in novih ljudi. Ko sem kasneje večkrat premišljeval o tem, sem novi, svobodni svet brez fašistov in domačih izdajalcev videl v tako močnem prividu, da so ob tem splahneli vsi dvomi, ali bomo zmagali ali propadli. Občutil sem moč Cankarjevih besed: Iz naroda hlapcev smo postali narod junakov.

Velik dogodek zame in za osvobodilno gibanje v Šebreljah je bila ustanovitev prvega ilegalnega odbora OF v juliju 1942. Takrat sem verjel, da bo šlo delo hitreje naprej. Nisem pomislil, da je imelo moje delo tudi nasprotnike, ki so si prizadevali, da bi ljudi odvrnili od osvobodilnega gibanja. Ko sem tovarišu Jaki-Cvetku sporočil imena članov odbora in dal o njih kratko karakteristiko, je močno podvomil v zanesljivost dveh članov. Dal mi je nalogo, naj takoj razpustim ta odbor in poiščem dva bolj zanesljiva člana. To je bila zame huda preizkušnja. Obema tovarišema sem se diplomatsko »zlagal«, da so Italijani nekaj zavohali. Če bomo znali molčati kot grob, da o partizanih kaj vemo, se bomo izmazali, drugače pa nas vse skupaj lahko aretirajo in pošljejo v zapor. Na tem mestu moram podčrtati, da sta se oba izka-

zala za moža. Do konca vojne ni nihče v Šebreljah izvedel, da sta bila člana prvega ilegalnega odbora OF.

Takoj nato sem ustanovil nov odbor, ki je v kratkem času opravil veliko delo za razvoj partizanstva. Ta odbor je pridobil večje število družin, da so s hrano pomagale partizanom, ki so že imeli svoje taborišče v Dolinarskem kovku na Šebreljskem vrhu. Še večji pa je bil odmev, ko smo cerkljanski aktivisti v noči od 6. na 7. november 1942 izvedli široko zasnovano listkovno-potrosno akcijo. Iz vsake vasi na Cerkljanskem je bil zjutraj dne 6. novembra poklican po en član takratnega odbora OF k aktivistu Jaku Štucinu-Cvetku, ki je imel nedaleč od sedeža fašističnega tajnika Zannierja krojaško delavnico. To je bilo potrebno, da je tako lahko kril svoje delovanje za razvoj osvobodilnega gibanja. Ko sem stopil v njegovo delavnico, sem glasno zahteval, naj mi vzame mero za novo obleko. To je bila samo pretveza, da mi je medtem, ko je meril in zapisoval številke, lahko na tiho povedal, naj počakam, da bodo odšli nezaželeni gostje — karabinjerji in kvesturini — ki so tudi hodili v njegovo delavnico. Ko je bil »zrak čist«, mi je izročil velik zavoj in naročil, da moram letake raztresti v času med drugim in peto uro zjutraj v svoji vasi in še izven nje, tako da bo akcija povezana z ene strani na Reko, a z druge na Šebreljski vrh.

Skrbelo me je, kako bom letake prenesel skozi blok na Želinu. Odšel sem v bližnjo gostilno in si tam v stranišču naložil letake pod srajco okrog života. Čez obleko sem potem nataknil še veliko modro »tuto« z dvema velikima žepoma spredaj. V trafiki sem kupil nekaj italijanskih časopisov in jih vtaknil v žepa »tute«. Bil sem prepričan, da se tako zdim kar najbolj »pošten« delavec. Vzel sem kolo in se odpeljal proti Želinu. Ko sem privozil do bloka, je stražar dvignil rampo in pomignil z roko, naj grem naprej. Spustil je rampo in me poklical nazaj. »Zdaj sem pa v kaši,« sem pomislil. Skočil sem s kolesa in se vrnil k stražarju. Opazil sem, da je gledal na časopise, ki so razkazovali svoje velike naslove iz obeh žepov »tute«. Prijazno se je nasmehnil in v italijanščini dejal: »Vi berete italijanske časopise?« Pokimal sem in dejal, da je treba zasledovati dogodke, če hoče človek kaj vedeti. »Tako je prav,« je vljudno pritrnil in pripomnil, da lahko grem naprej. Sedel sem znova na kolo in se počasi odpeljal proti prvemu ovinku. Ko me je skrilo grmovje, sem z večjo močjo pritisnil na pedal. Podil sem proti Reki, kot bi tekmoval v dirki okrog Italije...

Ves zasopel in prepoten sem vstopil v hišo Vrbarjevega Poldeta. Njegova mati je predla volno, Polde pa je nekaj bral. Sporočil mi je, da bova šla obiskat ranjenega partizana v »Akivnik«. Tako se pravi pri majhni bajti na sončni strani nad Gornjo Kanomljo. Tam bova srečala tudi prve partizane, ki so do takrat imeli svoje taborišče pri »Žerovčku« v Kanomlji.

Partizani... Vsega me je prevzela ta novica. Do takrat sem že velikokrat slišal o drznih akcijah partizanov, ki napadajo fašiste tam, kjer se le-ti najmanj nadejajo. Kakšni so, kako so oblečeni, kako oboroženi... Cela vrsta vprašanj je silila na dan, medtem ko sva počasi gazila suhi sneg po vojaški cesti, ki je pod grebenom Šebreljskega vrha peljala skozi mešan bukov in smrekov gozd proti Krnicam. Kmalu sva v velikem loku obšla vojaško trdnjavo in se potem začela polagoma spuščati v nižino Kanomelj. Naposled je Polde obstal v temi pred mano in dejal: »Prišla sva.«

Vstopila sva... S težavo sem krotil razburjenost in pričakovanje, da bom zdaj zdaj zagledal tovariše, ki so prvi pograbili za orožje in napovedali fašistom borbo na življenje in smrt. Na klopi pri peči so sedeli trije oboroženi partizani. Grelji so se in sušili premočene obleke. Zrak je bil nasičen z vodno paro.

Priznati moram, da me je to prvo srečanje precej razočaralo. Pričakoval sem, da bom zagledal izrazite vojaške postave, oborožene in odločnega vedenja. Vsega tega tisti večer nisem opazil. Ko sem kasneje tudi sam partizanil, sem se večkrat grajal, da sem ob prvem srečanju tako napačno ocenil prve borce. Ne zunanost, moralna moč, vzdržljivost in vztrajnost so odločale o zmagi.

Danes lahko zapišem, kdo so bili tisti prvi trije partizani. Vodja patrolje je bil ljubljanski študent »Chamberlain«, ostala dva pa domačina, Slovan-Mohoričev iz Čekovnika in Vrh iz Šempetra pri Gorici. V sobi pa je na postelji ležal smrtno ranjen partizan, tudi domačin iz Kanomlje. Po nesreči je dobil strel iz lovske puške v prsi. Umrl je kmalu potem.

Še isti večer sva s Poldetom spremljala patroljo do Močnika v Sjavnci. Patrolja je imela nalogo, da vzpostavi zvezo s cerkljansko organizacijo Osvobodilne fronte. Sestala se je s tovarišem Jakom Štucinom-Cvetkom, ki je po nalogu CK KPS prišel v Cerknovo maju 1941.

Drugi večer je bil pri Močniku širši sestanek terenskih odborov OF za Jagaršče, Krnice, Šebreljski vrh, Oblakov vrh in Šebrelje. Tovariš Cvetko je takrat obširno govoril o nalogah in pomenu odborov OF. Tisti večer

smo ustanovitelji prvih odborov OF zvedeli, kaj vse bodo naše naloge, kakšno bo naše delo v bodoče in na kakšne žrtve moramo biti pripravljeni. Kasneje smo se postopoma priva-

jali vsem težavam, ki jih je zahtevala borba. S stisnjenimi zobmi smo kot partizani doživeli požig rojstnih vasi in s puškami v rokah prisegli maščevanje...

Martin Likar:

Kulturno delovanje v social-demokratskih organizacijah

Pisec članka je upokojeni rudar, ki je že od mladih nog sodeloval v delavskih organizacijah in se odlikuje po izredno dobrem spominu. Pestra in zanimiva zgodovina delavskega gibanja v Idriji še vedno čaka vestnega zgodovinarja, ki bo pa imel zelo težko delo, ker so vsi arhivi uničeni. Vsak spomin je torej dragocen, zato menimo, da je članek samo doprinos k tej zgodovini.

Uredništvo

Socialna demokratska stranka je bila v Avstriji ustanovljena 31. decembra 1888. Socialistično gibanje se je potlej naglo širilo med delavstvom po Avstriji, posebno pa na Češkem in Moravskem ter po Štajerskem in končno tudi pri nas na Kranjskem ter v Trstu. Idrijska gosposka je tedaj mnogo govorila, da socialna demokracija pri nas nima nikake možnosti, da bi se razpasla med ljudstvom, še manj pa med rudarji. To je bila seveda samo samoobramba pred strahom.

V Idriji je bila ustanovljena podružnica Občnega rudarskega društva alpskih dežel leta 1896, 1. oktobra 1903 pa je pristopila k Uniji avstrijskih rudarjev.

Pod okriljem tega društva, danes bi rekli rudarske sindikalne organizacije, je bila v Idriji zelo razvita socialistična prosvetno izobraževalna dejavnost. Že na četrti konferenci 6. januarja 1904 so o tem delu poročali: rudarska podružnica je imela v preteklem letu 4 javne društvene shode, 5 članskih shodov in 22 predavanj z diskusijo. Skupno z ženskim društvom »Veda« je podružnica uvedla celo šolo za svoje člane. 62 učencev se je učilo nemškega jezika, 15 pa knjigovodstva. Učil je sodrug Anton Kristan. Petje je vodila bivša učiteljica sodruginja Ružena Kristanova, žena Antona Kristana. Moški zbor je štel 25 pevcev, ženski pa 28. Moški zbor podružnice je bil prvi pevski zbor, ki je nastopil na delavski mednarodni praznik 1. maja 1904 z delavsko pesmijo »Internacionala«, ki jo je zložil Evgen Pottier, iz češčine pa jo je bil prevedel Anton Kristan.

1.

Le kviško, zemlje te izgnanci!
Lakote strašne sini vi!
Buči pravica v žrelu temnem,
izbruh naenkrat zagrmi.
Pozabite minole dnove!
Vsi naj za ciljem le hite.
Sveta se krhki temelj maje:
mi nismo nič, bodimo vse!
Že bitva zadnja vzplala,
hola hoj, le naprej!
Internacionala
bo ljudski rod odslej!

2.

Najvišjih varuhov nikjer ni,
tribuna ni, carja, boga:
sami se v znoju zdaj rešimo,
veljaj dan blagra splošnega!
Razbijajmo duha okove,
razbojnikom otmimo plen,
železo le kujmo in kujmo,
dokler še plapolja plamen.
Že bitva zadnja vzplala,
hola hoj, le naprej!
Internacionala
bo ljudski rod odslej!

3.

Država tlači, zakon vara,
trpinu jemlje njega kri;
bogatega ne obremeni,
pravice za trpina ni.
Predolgo pokal bič nad nami.
Jednakost bodi zdrava nam,
ki kliče: pravice — dolžnosti,
brez prvih drugih ne poznam.
Že bitva zadnja vzplala,
hola hoj, le naprej!
Internacionala
bo ljudski rod odslej!

4.

Četudi čete slavni biti,
železnic, jam, vladarji vi,
ste gnjusni dela, bridke posle
vam cilj vse ropati veli.
Mošnje svojati te brez dna so,

pogoltnejo ves robov znoj.
Vrnite vse, skonča naj zvitost,
kar gre mu, hoče ljudski roj.

Ze bitva zadnja vzplala,
hola hoi, le naprej!
Internacionala
bo ljudski rod odslej!

5.

Mi brati delavci in kmetje,
smo veliki delavski sloj
in zemlja last je vsega ljudstva.
Ni postopačem več obstoj,
dovolj napasli muk ste naših,
krožeče jate, skopcev, vran,
razžene solnčece žareče,
ko pride veliki naš dan.
Ze bitva zadnja vzplala,
hola hoi, le naprej!
Internacionala
bo ljudski rod odslej!

Peli so prvo kitico pred govorom in zadnjo po govoru. Peli so v dvorani pri Črnem orlu, ki je bila zelo akustična. Pevci so zapeli Internacionalo v lepem in mogočnem zvoku, da je na javnem ljudskem shodu vse navzoče globoko presunila.

Moški in pevski zbor sta nastopala na raznih prireditvah v Podroteji, Spodnji Idriji in v pivovarni pri Črnem orlu in sta žela prav lepe uspehe.

V Spodnji Idriji je bila veselica 18. septembra 1904. Podružnica Unije rudarjev v Idriji je priredila skupno udeležbo z godbo na čelu. Tu so nastopili tudi igralci podružnice in uprizorili veseloigro »Trije ptički«. Sicer pa so se pevci uveljavili že leto prej na veselici 6. decembra 1903, ko so zapeli tudi »Pesem o delu«, godbeni odsek društva pa je igral koračnice. Urednik »Napreja« je ob tej priložnosti tudi deklamiral pesmi Dragotina Ketteja.

Kronika prireditev, ki so bile vedno združene tudi s kulturnim programom, postaja vedno bolj pestra.

Na shodu 1. maja 1906 so zopet peli Internacionalo. Dne 21. oktobra 1905 je predaval Anton Kristan »O človeku kot produktu razvoja«, navzočih je bilo 300 ljudi. Dne 18. novembra 1906 so imeli pri Črnem orlu zopet rudarsko veselico, kjer so igrali veseloigro »Trije ptički«, godbeni odsek pa je imel koncert. V drugi polovici marca 1907 so igrali dramo Edbina Kristana »Zvestoba« v treh dejanjih. Tega leta so tudi zopet oživel javna predavanja: 12. oktobra je predaval dr. Dragotin Lončar o zgodovini Slovencev v Bleiweisovem času, dne 28. oktobra pa o nastanku industrijskega delavca. Isti predavatelj je govoril 9. novembra o začetku javnega življenja na Slovenskem. Dne 9. novembra je Idrijo obiskal tudi urednik »Svobodne misli« dr. Lenard Lotrič in predaval o svobodni misli in demokraciji, dne 8. decembra pa »O mrtvi roki« (cerkveni veleposesti). Tedaj je imela podružnica svoje prostore v prvem nadstropju gostilne Antona Kogejca.

Pevski zbor je bil medtem opešal, že leta 1907 pa ga je želela podružnica obnoviti s tem, da bi imel dvakrat tedensko vaje. Anton Kristan je tedaj prevzel nalogo, da bi pregovoril idrijskega rojaka skladatelja Zorka Prelovca, naj bi prevzel zbor. To pa je ostalo brezuspešno. Prelovec je tedaj nameraval ustanoviti v Idriji podružnico Glasbene matice. Zaprošil je službo pri Okrajni hranilnici in posojilnici v Idriji, vendar liberalna gospoda ni imela zanj kruha in moral je s trebuhom za kruhom. Tem ljudem je bilo več za denar kakor pa za napredek ljudstva.

Septembra 1907 je prišel na ljudsko šolo v Idriji učitelj Rudolf Pleskovič. Ker smo zvedeli, da je sposoben pevovodja, smo se takoj dogovorili, da bo vodil pevski zbor podružnice v telovadnici osnovne šole, in sicer dvakrat tedensko. Oktobra smo res začeli z vajami, k tretji vaji pa pevovodja ni več prišel. Po Idriji so tedaj mnogo govorili o vzrokih Pleskovičevega izostanka od vaj, sam pa nam ni nikdar povedal pravega vzroka. Ugotovili smo samo lahko, da je klerikalna stranka posredovala pri nadrejenih. Na nekem javnem shodu pri Črnem orlu so javno očitali posredovanje takratnemu klerikalnemu poslancu dekanu Mihaelu Arku, kar pa je le-ta energično odbil z zagotovitvijo, da je sam velik ljubitelj petja. Ostali smo zopet brez pevovodje. Izbraženci so bili takrat večinoma v liberalnem ali klerikalnem taboru, delavci pa niso imeli dovolj sposobnih ljudi in čakati smo morali boljših časov.

Podružnica je imela v svojih društvenih prostorih tudi knjižnico, ki je redno poslovala vsako nedeljo ob 9. uri. Štela je od 500 do 600 knjig in se je vsako leto pomnoževala, tako da smo ob razpusti društva imeli že 1100 izvodov. Prvi knjižničar je bil Anton Jereb, ki je bil doma v Podroteji.

Dne 3. oktobra 1908 je zopet predaval dr. Dragotin Lončar ter prikazal temeljito razliko med naravnim in kulturnim človekom. Predavanje je zbudilo tolikšno zanimanje, da je bila izražena skupna želja, naj bi predavatelj večkrat nastopil s podobnimi predavanji. Zato je že 17. oktobra sledilo predavanje o razvoju naravnega človeka v kulturno bitje, dne 21. novembra pa je isti predavatelj govoril o človeških plemenih. Sledilo je dvoje predavanj vadniškega učitelja Engelberta Gangla o psihologiji otroka in o

teoriji in praksi osnovnih zakonov v avstrijski državi od ustave do sedanjih časov.

O proslavi 1. maja leta 1909 je zapisal »Naprej« med drugim: Ob 9. uri je bil shod v dvorani pri Črnem orlu. Tisoč udeležencev shoda, če ne več, je poslušalo z radostnim utripanjem svojih proletarskih src veličastno himno »Internacionalo«, ki jo je zapel delavski pevski zbor. Bučalo je po dvorani.

Dne 20. maja 1909 je zopet predaval dr. Lončar na Travniku o postanku in razvoju človeške družbe. Dne 5. decembra je bila v rudarskem društvu razprava o narodnostnem vprašanju. Uvodno poročilo je imel dr. Lončar. Sicer pa smo imeli diskusije vsako ne-

deljo ob 9. uri. Zanimiv je tudi razpored spreveda za 1. maj 1910: 1. kolesarji, 2. delavska godba, 3. politični odbor, 4. mladinska zveza, 5. žensko društvo »Veda«, 6. podružnica Unije rudarjev in socialistično društvo »Naprej«. Poročilo o proslavi pravi, da je bilo v sprevedu 800 ljudi, od tega 300 mladeničev, ki so korakali kot mladi bojevniki v prvih vrstah. 30 rdečih zastav je viselo s hiš v Idriji.

Dne 22. oktobra je zopet predaval dr. Lončar o Karlu Marxu, 22. aprila 1911 pa zopet v Idriji in 7. maja v Spodnji Idriji.

Dne 18. junija 1911 je izšla v Idriji zadnja številka »Napreja«.

(Nadaljevanje sledi)

Silvester Kleindienst:

Gospodarstvo in delitev dohodka v občini

Kolektivni gospodarskih organizacij in tudi ustanov so v glavnem končali z izdelavo pravilnikov o delitvi in oblikovanju sredstev znotraj organizacij. Prav gotovo je bilo nekaj časa nazaj zelo pestro delo organov upravljanja in raznih komisij. Kaj ne bi, saj so postavljali nove odnose delitve doseženih uspehov. Ponovno so ocenjevali delovna mesta, poiskali vse rezerve v proizvodnji in še marsikaj. Res, polne roke dela je bilo, in to komaj za začetek. Ni še končano, manjka še dosti, še je staro v novem, ali celo novo v starem sistemu. Nič čudnega, to je po sistemu, ki ga uveljavljamo za proizvajalce, resnična svoboda upravljanja, ki ga družba daje z obema rokama. Taka smelost se lahko izvrši le v tako zdravem človeku, kakršnega mi poznamo.

Moj namen je, da napišem nekaj vrstic o tistem najbolj delikatnem vprašanju, ki ga naši listi dnevno obravnavajo, to je zadeva delitve osebnih dohodkov, konkretno za področje naše občine. Še preden bi našteval številke po organizacijah, naj bi se seznanili, kako se gibljejo osebni dohodki.

Za razdobje 9 mesecev v tekočem letu se je povprečna višina osebnega dohodka za celotno gospodarstvo dvignila na 27.892 din neto iz 23.211 in v istem razdobju preteklega leta. Najvišje povprečje zaznamuje industrija s 30.512 din, v preteklem letu 24.893 din.

Najnižje povprečje pa je v kmetijstvu z 18.335 din povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega.

Po posameznih organizacijah pa se osebni dohodek v neto znesku giblje, kakor prikazuje priložena tabela.

Organizacija mesec	Najvišji osebni dohodek	Najnižji osebni dohodek	Razmerje
RUDNIK ŽIVEGA SREBRA			
januar	76.633	11.532	1:6,64
maj	79.307	15.670	1:6,20
SIMPLEX			
januar	45.492	10.028	1:4,53
maj	68.578	11.180	1:6,13
september	61.562	8.537	1:7,21
GOSTILNA POD GRADOM			
januar	52.504	15.452	1:3,39
maj	47.664	15.008	1:4,97
ZIDGRAD			
januar	49.397	10.010	1:4,94
maj	50.352	14.231	1:3,53
september	61.993	14.281	1:4,34
LESNA INDUSTRIJA			
januar	52.255	9.516	1:5,49
maj	52.578	10.941	1:4,80
ETA CERKNO			
januar	47.999	8.508	1:5,64
maj	59.850	13.926	1:4,29
avgust	83.242	10.176	1:8,17
PRESKRBA IDRİJA			
januar	31.438	8.452	1:3,71
maj	45.351	8.722	1:5,20
september	62.070	15.161	1:4,00

GOZDNI OBRAT IDRİJA

januar	46.020	8.613	1:5,34
maj	46.020	16.526	1:3
september	46.051	15.667	1:2,97

KMETIJSKA ZADRUGA IDRİJA

januar	35.165	8.502	1:4,13
maj	35.165	10.656	1:2,30
september	53.077	13.270	1:4,00

Našteli smo le nekaj primerov, ki nam ne povedo vsega. Če bi še naprej odvijali osebne dohodke, pride ena tretjina delavcev, razen RŽS, ki prejemajo manj kakor 15.000 dinarjev osebnega mesečnega dohodka. Še bolj skrajni pa so primeri, koder so mesečni prejemki izpod 10.000 dinarjev. Mnenja sem, da tako nizkih osebnih dohodkov, to je izpod 15.000 dinarjev, ne bi smeli več zaznamovati v naših plačilnih listah in da bi v pravilnikih o razdeljevanju osebnih dohodkov veljalo uvesti tako določilo.

Če analiziramo zgornjo mejo osebnih prejemkov, dobimo za devet mesecev v letu 1961 naslednje povprečje:

Remont Idrija	38.041 din
Simplex Idrija	65.712 din
Gostilna Pod gradom	58.273 din
EGŠ Cerkno	55.265 din

Pekarna Idrija	41.774 din
Izbira Idrija	55.368 din
Zidgrad Idrija	52.203 din
ETA Cerkno	72.599 din
Lekarna Idrija	64.282 din
Zdravstveni dom Idrija	60.248 din
Lesna industrija	56.302 din
Avtopromet Idrija	43.154 din

Ne mislim postavljati in trditi, da razponi niso pravilni ali da so povprečja neprimerna. Na vsak način bi morala obveljati presoja kolektiva. To hočem reči, naj kolektiv presodi, ali so taki prejemki in razponi pravilni ali ne. Če kolektiv ugotovi skladnost s tem, potem nič za to, če so neke razponi večji ali manjši. Gre torej za dejanske in ne za popačene ocene, gre za to, da kolektiv probleme rešuje sam, ne da bi mu jih kdo od zunaj vsiljeval.

Mislim, da je potrebno, da kolektivi določijo spodnjo in zgornjo mejo višine osebnih dohodkov. Odločitev naj bo demokratična in v skladu s pomembnostjo vsakega podjetja posebej. Gre za to, da onemogočimo vsak poskus deformacije sistema delitve sredstev, da že vnaprej rešimo, kar druge obsojajo.

Kolektivi oziroma proizvajalci prav gotovo razumejo to stališče.

O B Č I N S K I L J U D S K I O D B O R

Na podlagi 9. člena uredbe o ureditvi in opravljanju dimnikarske službe (Uradni list LRS št. 21-116/50), 4. točke odločbe o državnih organih, ki smejo predpisovati cene in tarife (Uradni list FLRJ št. 39/52), 3. člena temeljnega zakona o prekrških (Uradni list FLRJ št. 2/59) in 32. člena Statuta občine Idrija je Občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora dne 29. 9. 1961 sprejel

ODLOK

O NAJVIŠJI TARIFI ZA DIMNIKARSKO STORITVE NA OBMOČJU OBČINE IDRİJA

1. člen

Na območju občine Idrija se predpisuje naslednja najvišja tarifa, od katere lahko dimnikarska podjetja, dimnikarske zadruga in zasebni dimnikarski mojstri (v naslednjem besedilu: »dimnikarji«) določijo cene za vse vrste dimnikarskih storitev:

- a) V mestu Idrija ter naseljih Spodnja Idrija in Cerkno:
  1. odprto kuhinjsko ognjišče . . . 150 din
  2. plezalni dimnik v pritlični hiši 130 din
  3. plezalni dimnik za vsako nadaljnje nadstropje . . . . . 50 din
  4. ozki ali valjasti dimnik ne glede na nadstropje v mestu Idrija in Spodnji Idriji . . . . . 45 din
  5. plezalni dimnik za central. ogrevalne naprave, pekavske peči, gostinski in zavodski štedilniki 200 din

- za vsako nadaljnje nadstropje . . . 80 din
6. ozki ali valjasti dimniki za centralne pregrevalne naprave, pekavske peči, gostinski in zavodski štedilniki . . . . . 150 din
- za vsako nadaljnje nadstropje . . . 50 din
7. štedilnik za zasebno gospodinjstvo mali . . . . . 60 din
- štedilnik za zasebno gospodinjstvo večji . . . . . 90 din
- b) Za vsa dimnikarska dela v krajih in naseljih izven mesta Idrija ter naselja Spodnja Idrija in Cerkno:
  1. odprto kuhinjsko ognjišče . . . 170 din
  2. plezalni dimnik v pritlični hiši za vsako nadaljnje nadstropje . . . 80 din
  3. ozki ali valjasti dimnik v pritlični hiši . . . . . 75 din
  4. ozki ali valjasti dimnik v večnadstropni hiši . . . . . 75 din
  - za vsak nadaljnji dimnik . . . . . 45 din
  5. štedilnik v zasebnem gospodinjstvu mali . . . . . 90 din
  - štedilnik v zasebnem gospodinjstvu večji . . . . . 140 din
  6. vsa druga dimnikarska dela, ki se opravljajo po naročilu, se zaračunavajo po zamudi časa.
  7. pregled in ostruganje dimnikov v novih ali adaptiranih zgradbah — prvi pregled — za vsak dimnik . . . . . 60 din

za vsako nadaljnje nadstropje . . . 20 din
za vsak nadaljnji pregled 50 %
od gornje cene.

2. člen

Za dimnikarska dela, ki so združena s posebno nevarnim ali zdravju škodljivim delom ali otežkočena (v vročem stanju), se sme zaračunavati največ 50 odstotkov pribitka h gornjim tarifam.

Največ 50 % pribitka se sme zaračunavati tudi za dimnikarska dela, ki se opravljajo ob nedeljah ali državnih praznikih.

Za delo v nočnem času se sme zaračunavati 15 % pribitka.

Nočni čas se šteje od 22. do 5. ure zjutraj.

Pribitek za delo ob nedeljah in državnih praznikih ter za delo v nočnem času se sme zaračunavati le, če je bilo delo v tem času opravljeno na zahtevo stranke.

3. člen

Za dimnikarska dela, ki niso navedena v gornjih tarifah (izžiganje dimnikov, ometanje glinastih peči, industrijskih dimovodnih in kurilnih naprav in podobno), se določi cena po opravljenem delu na osnovi porabljenega časa in materiala.

4. člen

Za neopravljena dela po dimnikarjevi krivdi se ne sme zaračunati in ne sme sprejemati nikakršne pristojbine. Če dimnikar po krivdi stranke ne more ometati, sme zaračunati pristojbino po gornjih tarifnih postavkah.

5. člen

Za kontrolni pregled dimovodnih in kurilnih naprav, ki jih dimnikar ne čisti, se plača 50 % veljavne tarife iz prvega člena tega odloka.

Če dimnikar dimovodnih in kurilnih naprav ne očisti, niti jih kontrolno ne pregleda, ne sme zahtevati nobene pristojbine.

6. člen

Pavšalno plačevanje dimnikarskih storitev je dovoljeno po dogovoru med dimnikarjem in stranko.

7. člen

Dimnikar mora na zahtevo plačnika dimnikarskih storitev izstaviti veljavno plačilno potrdilo s specifikacijo opravljenih dimnikarskih storitev in z navedbo tarifne postavke.

8. člen

Z denarno kaznijo do 9000 dinarjev se kaznuje za prekrške:

a) dimnikar, ki zaračuna in sprejme pristojbino, čeprav ni izvršil določenega dela ali kontrolnega pregleda;

b) dimnikar, ki na zahtevo plačnika ne izda potrdila o plačilu z navedbo storitev in tarifnih postavk.

Zaračunavati za posamezne storitve več, kakor je določeno v 1., 2., 3., 4. in 5. členu tega odloka, je kaznivo po točki b) 19. člena citirane uredbe.

9. člen

Svet za splošno upravo in notranje zadeve je pristojen, da izda natančnejše predpise za izvrševanje tega odloka.

10. člen

Dimnikar je dolžan, da vsako storitev vpiše

v kontrolno knjigo. Zraven se mora podpisati koristnik usluge.

11. člen

Ko začne veljati ta odlok, preneha veljati Odlok o najvišji tarifi za dimnikarske storitve na območju občine Idrija št. 01/1-4885/1-Š/k od 12. 11. 1959.

12. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem glasilu okraja Gorica.

Št. 01/1-39-76/1-61

Idrija, 29. septembra 1961

Predsednik

Lado Božič, l. r.

Na podlagi 27. člena statuta občine Idrija, 15. člena zakona o občinskih ljudskih odborih je Občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora in zbora proizvajalcev 29. 9. 1961 sprejel

ODLOK

O UVEDBI PRISTOJBINE ZA UPORABO JAVNE KANALIZACIJE V MESTU IDRİJA

1. člen

Za redno vzdrževanje javne kanalizacije v mestu Idrija se uvede pristojbina za vse koristnike kanalizacijskega omrežja.

2. člen

Kot javno kanalizacijsko omrežje se štejejo vsi glavni kanali za fekalije, brez hišnih priključkov, odprti kanali za površinsko vodo ter strugi Nikove in Idrijece in njihovih pritokov.

3. člen

Koristniki javne kanalizacije po tem odloku so fizične in pravne osebe, ki posredno in neposredno uporabljajo javno kanalizacijsko omrežje, odprte kanale za površinsko vodo ter strugi Nikove in Idrijece ter njihovih pritokov za odvajanje fekalnih, odpadnih in meteornih voda.

4. člen

Višina pristojbine za javno kanalizacijo se določi po količini porabljene vode. Kjer je poraba vode še pavšalno odmerjena, se kanalizacijska pristojbina odmeri na pavšal porabljene vode.

5. člen

Pristojbino za uporabo kanalizacije plačujejo tudi tisti koristniki, ki imajo lastne vodnjake ali vodovode in se njih fekalne in odpadne vode izlivajo v javno kanalizacijo. Pristojbine ne plačujejo tiste osebe, katerih fekalne in odpadne vode se ne zlivajo v javno kanalizacijo.

6. člen

Višina pristojbine za uporabo javne kanalizacije se določi po naslednji tarifi:

a) od gospodinjstev za kubični meter porabljene vode	3.30 din
b) od ustanov in zavodov za kubični meter porabljene vode	5.00 din
c) od trgovskih in gostinskih podjetij za kubični meter porabljene vode	6.60 din
d) od industrijskih, obrtnih in drugih podjetij za kubični meter porabljene vode	10.00 din

7. člen

Pristojbina od koristnikov javne kanalizacijske mreže gre v celoti tistemu organu, ki vzdržuje javno kanalizacijsko mrežo. Ta organ sam uvede tudi način pobiranja pristojbine.

8. člen

Iz kanalizacijske pristojbine se vrši le redno vzdrževanje javnega kanalizacijskega omrežja. Organ, ki mu je poverjeno vzdrževanje javne kanalizacije, mora obračunsko ločeno voditi dohodke in izdatke.

Občinski ljudski odbor Idrija lahko po svojem finančnem organu odredi, da se eventualni del presežkov nad izdatki vzdrževanja javne kanalizacije določi za investicijske namene na področju kanalizacije.

9. člen

Nadzor nad pravilnim in rednim vzdrževanjem javne kanalizacijske mreže vrši po svoji funkciji za komunalne zadeve pristojni organ Občinskega ljudskega odbora Idrija ter sanitarna inšpekcija pri ObLO Idrija.

10. člen

Določbe tega odloka se smiselno uporabljajo tudi za vse druge javne kanalizacije na območju občine Idrija.

11. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem glasilu okraja Gorica, uporablja pa se od 1. 10. 1961.

Št. 04/1-39-74/1-61

Idrija, 29. septembra 1961

Predsednik

Lado Božič, l. r.

ODLOK

O PRENOSU PRISTOJNOSTI KRAJEVNIM URADOM

1. člen

Krajevni uradi na območju občine Idrija so pristojni:

a) s področja občne uprave:

1. vodijo matične knjige in knjige državljanov ter izdajajo izpiske iz teh knjig;
2. vodijo register prebivalstva;
3. vodijo volilne imenike in izdajajo izpiske iz njih;
4. opravljajo prijavno in odjavno službo naših in tujih državljanov;
5. sestavljajo garancijska pisma za pridobitev vize in sprejemajo prošnje za potna dovoljenja;
6. izpolnjujejo priglasnice za izdajo osebnih izkaznic in podaljšujejo veljavnost osebnih izkaznic;
7. sestavljajo smrtovnice za uvedbo zapuščinskega postopka po umrlih osebah;
8. overjajo podpise, pisave in prepise;
9. overjajo knjige gostov;
10. izdajajo potrdila po 171. in 172. členu zakona o upravnem postopku;
11. dajejo pravno pomoč državnim organom in zavodom po določbah 40. in 41. člena zakona o upravnem postopku;
12. sprejemajo vloge, ki jih pošiljajo državljanji organu občinskega ljudskega odbora, in jih po potrebi dopolnjujejo z listinami in dru-

gimi podatki;

13. sprejemajo in registrirajo prijave za prireditve;
14. vodijo evidenco o hišni numeraciji;
15. dajejo pojasnila in nasvete državljanom v zvezi z uveljavljanjem njihovih pravic;
16. opravljajo administrativne zadeve za krajevne odbore;
17. opravljajo dostavno službo;

b) s področja financ:

1. vodijo evidenco o SLP, ki je dana v upravljanje KO;
2. sklepajo pogodbe o koriščenju vrtov, ki so dani v upravljanje KO in pobirajo najemnino;
3. opravljajo računovodske posle za sklad za komunalne potrebe družbenega standarda;

c) s področja gospodarstva:

1. izdajajo živinske potne liste;
  2. ugotavljajo na svojem območju, kateri lastniki nimajo obdelanih zemljišč in niso izvršili potrebnih agrotehničnih ukrepov po zakonu o obdelovanju neobdelanih zemljišč in predpisih občinskega ljudskega odbora ter take primere javljajo pristojnemu organu občinskega ljudskega odbora;
  3. opravljajo cenitev škode, ki jo povzroči divjad na kulturah;
  4. izdajajo odločbe o podaljšanju poslovnega časa;
  5. izdajajo dovoljenje za opravljanje gostinskih storitev izven poslovnih prostorov;
  6. izdajajo dovoljenje zasebnim gostiščem o zaposlitvi tuje delovne sile ob posebnih priložnostih in praznikih;
  7. sklepajo pogodbe o komunalnem prispevku z investitorji in oddajajo — naročajo komunalna dela;
  8. izdajajo dovoljenja za priključitev na komunalne naprave (vodovod, kanalizacijo);
  9. določajo osebe za upravljanje hiše do izvolitve hišnega sveta;
  10. določajo stanovalce za neposredno upravljanje stanovanjskih hiš družbene lastnine;
  11. določajo stanovanje, ki naj ga obdrži nosilec stanovanjske pravice, ker ima dve stanovanji v uporabi;
  12. dovoljujejo uporabo posameznega prostora v stanovanju za poslovno delavnost nosilca stanovanjske pravice;
  13. izdajajo odločbe o izpraznitvi stanovanja in poslovnega prostora;
  14. izdajajo odločbe o odstopu stanovanjskega prostora, ki ga je izpraznil sostanovalec;
  15. izdajajo odločbe o vselitvi solastnikov v prazno stanovanje v solastniški hiši;
  16. izdajajo odločbe o oddaji stanovanj;
  17. oddajajo stanovanja v novi hiši, če niso oddana v enem mesecu po dograditvi oziroma izpraznitvi;
  18. potrjujejo pogodbe o zamenjavi sostanovanjskih prostorov;
  19. preskrbujejo najpotrebnejše stanovanjske prostore v prisilni izvršbi;
  20. skrbijo za formiranje organov družbenega upravljanja stanovanjskih hiš;
  21. ugotavljajo stanje stanovanja po prenehanju stanovanjske pogodbe;
  22. vodijo vpisnik predsednikov hišnih svetov in njihovih namestnikov;
  23. zadržujejo izvršitev nezakonitih sklepov hišnih svetov;
- d) s področja zdravstva in soc. varstva:
1. na podlagi registra prebivalstva in rojstnih matičnih knjig sestavljajo sezname otrok in

- drugih oseb zaradi cepljenja proti nalezljivim boleznim;
- izdajajo potrdila o pravici do brezplačnega zdravljenja po odloku o oprostitev in olajšavah samoplačnikov za zdravstvene storitve na območju občine;
  - izdajajo potrdila o plačanih pogrebnih stroških zavarovancem in invalidom v postopku za izplačilo pogrebne;
  - izdajajo objave za 100% popust za vožnjo VVI in za 75% popust za vožnjo družinskim invalidskim upravičencem na svojem območju;

e) s področja narodne obrambe:

- vodijo evidenco vojaških obveznikov. Št. 01/2-03-59/-61

Idrija, 3. novembra 1961

Predsednik
Lado Božič, l. r.

IZ ZAPISNIKOV SEJ OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA IDRİJA

XXII. skupna seja obeh zborov
29. septembra 1961

Imenovali so:

1. Peroslava Lukana za vršilca dolžnosti direktorja obrtnega podjetja »Mesnine« Idrija.

2. Upravitelje osnovnih šol:

- Spodnja Idrija Ivana Bizjaka,
- Idrija Antona Bolka,
- Dole Cecilijo Prezljevo,
- Gore Bređo Saprikinovo,
- Kanji dol Dragico Lukanovo,
- Krnice Ano Kladnikovo,
- Ravne Evlallijo Boscherinijevo,
- Šebrelje Cvetko Polakovo,
- Zakojca Katarino Rutarjevo,
- Zavratac Kristino Mariničevo,
- Ledine Anico Gnezdovo,
- Novaki Karla Pavlina,
- Gorje Katarino Pogacarjevo.

3. Člane šolskih odborov:

- za osnovno šolo Ravne: Franca Prezlja, Ravne št. 14, in Franca Skvarča, Ravne št. 4;
- za osnovno šolo Novaki: Petra Čemažarja, Gor. Novaki, in Dominika Peternelja, Dol. Novaki;
- za vajensko šolo Idrija: Ivana Vončina, Idrija, Triglavška št. 11, in Tonico Kogejvo, Idrija, Rožna št. 18;
- za šolski odbor gimnazije Idrija: Toneta Remska, Idrija, S. Rozmana št. 14; Mirka Tratnika, Idrija, S. Rozmana 1/a;
- za šolski odbor čipkarske šole Idrija: Zinko Turkovo, Idrija, Kosovelova, in Ivico Franovičevo, Idrija, Trg maršala Tita 4.

4. Upravni odbor Dijaškega doma Cerkno: Andreja Štucina, Klavdije št. 1; Franca Prezlja, Ravne št. 14; Gabrijele Pagonovo, Cerkno; Milana Goloba, Poče št. 24; Vladimirja Zajca, Cerkno; Rožo Bevkovo, Ravne št. 2; Dušana Sedlaka iz Cerknega.

5. Upravnika Dijaškega doma Cerkno: Dušana Sedlaka iz Cerknega.

6. Vršilca dolžnosti upravitelja Glasbene šole Idrija: Ivana Rijavca iz Idrije, IX. korpusa 3.

7. Predsednika sveta za šolstvo Joška Štucina iz Cerknega.

8. Člana sveta za šolstvo Slavico Božičevo.

9. Načelnika oddelka za finance Denisa Primožiča.

10. Tržnega inšpektorja ObLO Idrija Romana Brusa.

11. Vršilca dolžnosti direktorja Zavoda za pedagoško službo Zinko Turkovo iz Idrije, Kosovelova.

12. Člana sveta Zdravstvenega doma Idrija Franca Klemenčiča.

13. Upravni odbor občinskega gozdnega sklada: predsednik — Viktor Kavčič iz Idrije, člani — Milan Miklavčič iz Idrije, Ivan Jereb iz Govejka, Franc Benčina iz Idrijskega loga, Danilo Eržen iz Cerkna, Ciril Čadež iz Podlanišča, Mirko Petrič iz Srednje Kanomlje.

Razrešili so:

1. direktorja obrtnega podjetja »Mesnine« v Idriji Franca Golja;

2. upravitelje osnovnih šol:

- Dole Ivana Bizjaka,
- Gore Miroslavo Alfirer,
- Kanji dol Dušana Tomažiča,
- Krnice Viktorijo Podobnikovo,
- Šebrelje Romana Starina,
- Zakojca Mileno Bajičevo,
- Zavratac Andrejo Bizjakovo,
- Novaki Gabrijele Miklavčiča,
- Ledine Viktorijo Grudnovo,
- Idrija I. Ivana Hlača,
- Idrija II. Bojana Križaja,
- Spodnja Idrija Ivana Pižmohta;

3. upravnika Dijaškega doma Cerkno Gabrijele Pagonovo;

4. direktorja Zavoda za pedagoško službo Slavico Božičevo;

5. predsednika sveta za šolstvo Jurija Bavdaža.

XXIII. skupna seja obeh zborov

3. novembra 1961

Družini Magdalene Kumarjeve iz Kanomlje št. 30 so dodelili enkratno podporo v znesku 100.000 din kot hitro pomoč zaradi nesreče, ki jo je doletela ob poplavah dne 18. oktobra 1961. Zemeljski plaz je odnesel stanovanjsko hišo in kozolec z vso opremo, inventarjem in živino. Po približni oceni je škoda znašala 3.000.000 din.

Zaradi izboljšanja v kmetijskih zadrukah so sklenili sklicati sestanek članov združenih svetov kmetijske zadruge Idrija in Cerkno. Na sejo bodo povabili tudi zastopnike gospodarskih organizacij v občini Idrija, ki se ukvarjajo z odkupi kmetijskih proizvodov.

Imenovali so:

1. člana upravnega odbora KB Gorica Jožeta Kenda iz Cerknega;

2. člane šolskih odborov:

- za osnovno šolo Kanji dol: Marijo Logarjevo iz Javornika št. 40, Jožeta Rudolfa iz Javornika št. 8;
- za osnovno šolo Podlanišče: Andreja Štucina, Kladje, Ivano Primožičevo, Podlanišče;
- za osnovno šolo Gorje: Alojza Mavrija, Gorje št. 22, Marijo Peterneljevo, Poče 30;
- za osnovno šolo Idrija: Zofijo Poljšakovo, Idrija, Kosovelova, Dimitrija Troha, Idrija, Rožna št. 5;

- za posebno osnovno šolo Idrija: Fanči Gantarjevo, Idrija, Prelovčeva št. 9, dr. Milana Miklavčiča, Idrija, IX. korpusa 10;
- za glasbeno šolo Cerkno: Vinka Tavčarja, Cerkno 172, Nandeta Ličarja, Cerkno 8;
- za glasbeno šolo Idrija: inž. Antona Jagra, Idrija, Ljubljanska 13, Franca Močnika, Idrija, Tomšičeva 19;

— za čipkarsko šolo Cerkno: Rozo Zorzutovo, Cerkno 66, Cirila Mlakarja, Cerkno št. 144;

— za dijaški dom Idrija: Anko Musarjevo, Idrija 3, Ivanko Kendovo, Idrija, Prešernova 13;

3. komisijo za ocenitev škode po poplavah: za predsednika Petra Ozebka, za člane: inženirja Igorja Mavra in Franca Eržena;

4. komisijo za analitično oceno delovnih mest upravnih organov ObLO Idrija: za predsednika Cveta Prelovca, za člane pa: Vero Gregoračevo, Ivanko Erženovo, Bruna Veharja, Pavlo Severjevo, Slavka Leskovška, Slavka Troha in Ivico Franovičevo;

5. vršilca dolžnosti veterinarske inšpekcije veterinarja Petra Rojca;

6. upravnika veterinarske ambulante Idrija veterinarja Petra Rojca.

Razrešili so člana šolskega odbora gimnazije Idrija Antona Remsa.

Ločeni seji obeh zborov 29. septembra 1961

Sprejeli so naslednje odloke:

1. odlok o določitvi, katerim gospodarskim organizacijam na območju občine Idrija ni potreben pravilnik o delitvi čistega dohodka;

2. odlok o uvedbi pristojbine za uporabo javne kanalizacije v mestu Idrija;

3. odlok o najvišji tarifi za dimnikarske storitve;

4. odlok o določitvi dimnikarskih okolišev. Ustanovili so občinski gozdni sklad. Dovolili so Krojačnici Idrija razširiti predmet poslovanja, tako da bodo lahko nabavljali blago in izdelovali konfekcijo.

Dali so garancijo banki zaradi dodelitve investicijskega kredita Lesni industriji »22. julij« za gradnjo tovarniškega objekta v Spodnji Idriji. Posojilo bo znašalo 228.160.000 dinarjev.

Dali so garancijo tudi za dodelitev obratnega kredita kmetijski zadrugi Cerkno v višini 2.920.000 dinarjev in za posojilo Gasilskemu dru-

štvu Ledine v znesku 200.000 din zaradi popravila gasilskega doma.

Iz posesti prejšnjih lastnikov Antona Pavšiča in Josipa Kosa, oba iz Idrije, Otona Zupančiča, so odvzeli gradbeno zemljišče (za Zdravstvenim domom) zaradi dodelitve drugim interesentom, ki si bodo gradili stanovanjske hiše.

Dodeli se zemljišče za gradnjo stanovanjskih hiš Jožetu Mlinarju in Francu Poljancu.

Zaradi izvršitve obveznosti do študentov in povečanja štipendij so dodelili v sklad za štipendije 1.220.000 dinarjev.

Ločeni seji obeh zborov 3. novembra 1961

Spremenili so Statut občine Idrija zato, da so dali več pristojnosti in samoupravnih pravic krajevnim odborom. Prenesli so pa tudi nekaj pristojnosti na krajevne urade (glej odlok o prenosu pristojnosti na krajevne urade, ki je objavljen v teh Razgledih).

Zaradi prevzema novih pristojnosti, ki so jih do sedaj opravljali organi višjih teritorialnih enot, predvsem upravni organi okraja, so odobrili povečanje števila delovnih mest v upravi ObLO Idrija.

Določili so, kateri zavodi in organizacije bodo delegirali svoje predstavnike v svete Občinskega ljudskega odbora Idrija.

Sklenili so, da bi ustanovili medobčinsko zavarovalnico, ker niso dani pogoji, da bi imeli samostojno občinsko.

Najeli so 5.070.000 dinarjev posojila iz občinskega investicijskega sklada zaradi rekonstrukcije električnega omrežja na območju naselja Likarice in Kovačev rovt.

Iz posesti prejšnjega lastnika Ivane Vončina iz Idrije, Gregorčičeva št. 5, so odvzeli nacionalizirano gradbeno zemljišče in ga dodelili Filipu Vihteliču za graditev stanovanjske hiše na Gorskoti poti. Poleg tega bodo na nacionaliziranim zemljišču zgradili novo pot v novo naselje »Za vilo«.

P R O S V E T A

ZAVOD ZA PROSVETNO PEDAGOŠKO SLUŽBO V IDRJI

Na osnovi zakona o prosvetno pedagoški službi je občinski ljudski odbor na seji obeh zborov 26. maja 1961 ustanovil Zavod za prosvetno pedagoško službo.

Zavod je začel z delom 1. oktobra 1961.

Ustanovljen je bil zaradi potreb po poglobljenem vzgojno izobraževalnem delu, zaradi pospešenega uvajanja načel šolske reforme v vso našo učno in vzgojno prakso in za uveljavljanje novih elementov v šolskem življenju.

Tako poglobljeno delo odpira vedno nove in nove probleme, ki jih je treba obdelati z vso skrbjo in včasih tudi študijsko.

Zavoda vodita svet in direktor.

Svet šteje devet članov. Predsednik je inž. Ruža Jager, uslužbenka Rudnika; namestnik je Zorka Knap, učiteljica v Idriji. V svet zavoda so predlagali svoje člane: ljudski odbor, občinski odbor SZDL, Delavska univerza, sindikat prosvetnih delavcev in izobraževalni center RZS.

Člani sveta so poleg že omenjenih: Irma Pre-

lovec, učiteljica; Andrej Prezelj, kmet; Irma Zorc, gospodinja; Venceslav Štravs, gozdni tehnik; Janez Gantar, geološki tehnik; Danilo Zavadlav, strokovni učitelj, in Zinka Turk, direktor zavoda.

V zavodu je sistemiziranih 5 delovnih mest:

1. direktor — Zinka Turk, upok. učiteljica;
2. strokovni uslužbenec — analitik — Andreja Bizjak, učiteljica;

3. prosvetni svetovalec za osnovne šole in vzgojno varstvene ustanove nižje stopnje — Vinko Vršec, predmetni učitelj;

4. prosvetni svetovalec za šole II. stopnje in izobraževanje odraslih — Slavica Božič, profesor;

5. administrativno finančni uslužbenec (honorarni).

Delovno področje zavoda je zelo pestro, saj zajema:

26 osnovnih šol,
1 gimnazijo z oddelkom ekonomske šole,
2 vajenski šoli,
1 glasbeno šolo (z oddelkom v Cerknem),
1 čipkarsko šolo (z oddelkom v Cerknem),

- 1 posebno šolo,
- 2 vzgojno varstveni ustanovi nižje stopnje,
- 2 vzgojno varstveni ustanovi višje stopnje,
- 1 delavsko univerzo (z odd. v Cerknem),
- 1 izobraževalni center.

Delo zavoda se razvija ob specifičnih pogojih organizacijske mreže osnovnih šol. Na območju občine so:

- 4 popolne osnovne šole,
- 10 podružničnih osnovnih šol, ki pošiljajo učence višjih razredov v popolne šole,
- 12 nerazvitih — niže organiziranih osnovnih šol (od 1. do 8. razreda).

V popolne osnovne šole je vključenih 1905 učencev, to je 70,74%; niže organizirane šole obiskuje 788 učencev, to je 29,26%.

To stanje narekuje, naj gre osnovna dejavnost zavoda v dve smeri:

1. razvijati sistematično in poglobljeno delo po načelih šolske reforme na popolnih osnovnih in drugih šolah;

2. organizirati izdatno pomoč nerazvitim šolam, da bodo mogle kljub izrednim pogojem normalno razviti svoje delo.

Zato prehajamo na nove pospeševalne oblike dela — na aktive.

Kolektiv zavoda je imel doslej šest delovnih sestankov. Poleg sestave pravilnika in letnega delovnega načrta se je ukvarjal predvsem z organizacijo teh aktivov. Sedaj obstaja:

- 10 predmetnih aktivov,
- 5 razrednih aktivov,
- 1 aktiv niže organiziranih šol.

Predmetni aktivji vključujejo vse predmetne učitelje oziroma predavatelje iste stroke, ki delajo na popolnih osnovnih šolah. Vodja predmetnega aktivja organizira in vodi delo aktivja, je istočasno predmetni svetovalec za svojo stroko ter stalni strokovni sodelavec zavoda:

- za matematiko-fiziko prof. Jože Karčnik,
- za biologijo-kemijo prof. Marija Bavdaž,
- za slovenski jezik prof. Anica Munda,
- za tuje jezike prof. Tončka Šulin,
- za zgodovino-zemljepis predmetni učitelj Vinko Vršec,
- za telesno vzgojo strokovni učitelj Viktor Gabrovšek,
- za gospodinjstvo strokovna učiteljica Anica Dolinar,
- za likovni in tehnični pouk predmetni učitelj Milan Trušnovec,
- za čipkarstvo strokovna učiteljica Marika Rupnik,
- za kovinsko in elektrostroko strokovni učitelj Danilo Zavadlav.

Zavod nima predmetnih svetovalcev za glasbeni pouk in za vzgojno varstvene ustanove. Prosvetni delavci, ki delajo na omenjenih področjih, so povezani v aktive teh strok sosednih zavodov.

Predmetni aktivji vključujejo v svojo dejavnost po sedanjem stanju 58 prosvetnih delavcev.

Razredni aktivji vežejo razrednike istih razredov popolnih osnovnih šol ter razrednike podružničnih šol.

Imenovani so vodje posameznih razrednih aktivov:

1. razred — Irma Prelovec, učiteljica, Idrija;
  2. razred — Albina Hlača, učiteljica, Idrija;
  3. razred — Sonja Miklavič, učiteljica, Idrija;
  4. razred — Slavka Sulgaj, učiteljica, Idrija;
  5. razred — Dragica Kumar, učiteljica, Idrija.
- Ker dela na območju občine kar 12 niže or-

ganiziranih šol (od 1. do 8. razreda) in ker je na teh šolah največ učiteljev — novincev, je zavod organiziral tudi aktiv učiteljev niže organiziranih šol. Aktiv učiteljev niže organiziranih šol bosta vodili ob sodelovanju in pomoči prosvetnega svetovalca zavoda:

Mimica Puhek, učiteljica v Sr. Kanomli in Ivanka Cvek, učiteljica na Bukovem.

Aktivji bodo razvijali svoje delo samostojno po delovnem načrtu, ki ga izdelajo vodje skupaj s svojimi člani. Zavod skrbno spremlja njihovo delo in skrbi za ustrezno tematiko in vsebino dela.

V dejavnost teh aktivov je vključenih 61 učiteljev osnovnih šol.

V vse aktivne je vključenih 119 prosvetnih delavcev, to je 88,15 odstotka.

Zavod ima v načrtu še organizacijo aktivja predsednikov šolskih odborov popolnih osnovnih šol, da bi uveljavili tiste principe, ki so v naši učno vzgojni praksi novost, to je uveljavljanje organov družbenega upravljanja v šolah — od razrednih in šolskih skupnosti, preko učiteljskega zbora in šolskega odbora.

Poseben problem so slabi učni in vzgojni uspehi učencev podružničnih šol, ki se po dovršenih prvih štirih razredih prešolajo v popolne osnovne šole.

Kolegij upraviteljev popolnih osnovnih šol: Idrija, Spodnja Idrija, Črni vrh in Cerknjo — je v zvezi s to ugotovitvijo na razširjeni seji kolektiva zavoda sprejel nalogo, da prenesejo upravitelji popolnih osnovnih šol pedagoško delo tudi na podružnične šole svojega okolja:

Anton Bolka, upravitelj osnovne šole v Idriji, za šoli Gore in Godovič;

Ivan Bizjak, upravitelj osnovne šole v Spodnji Idriji, za šoli Otalež in Srednjo Kanomljo;

Mojca Vodopivec, upraviteljica osnovne šole v Črnem vrhu, za šolo Zadlog (zaradi izrednih terenskih razmer veže tudi šolo Kanji dol);

Jože Stučin, upravitelj osnovne šole v Cerknem, za šole: Novaki, Ravne, Gorje, Podlanišče.

Zavod usmerja prosvetne delavce na razne seminarje, ki jih organizira zavod za napredek šolstva, oziroma Eksperimentalna šola Frana Levstika v Ljubljani.

V novembru se je udeležilo seminarja za pouk spoznavanje narode in družbe 14 učiteljev popolnih in niže organiziranih šol.

V načrtu je tečaj za uvedbo socialnega dela na šolah. Na ta seminar bo zavod poslal dva prosvetna delavca, ki bosta imela potem sektorske seminarje (Idrija—Cerknjo) za vse prosvetne delavce naše občine. V januarju bo seminar za nov način ocenjevanja s testiranjem. Tegà seminarja se bodo udeležili vsi vodilni uslužbenci zavoda, da se bo lahko izvedlo poskusno testiranje že pred zaključkom prvega polletja. Na popolnih osnovnih šolah bomo testirali 660 učencev iz slovenskega jezika in matematike. Po testiranju bo zavod obdelal gradivo in rezultate posređoval Zavodu za napredek šolstva LRS.

To je nekaj nalog, ki jih je kolektiv zavoda vnesel v svoj letni delovni načrt. Vendar se odpirajo pri proučevanju in analiziranju stanja šolstva, vzgojno varstvenih ustanov in pri izobraževanju odraslih vsak dan nove naloge.

Ob množičnem in zavestnem vključevanju vseh prosvetnih delavcev naše občine v to delo bo zavod upravičil svoj obstoj in svoje mesto, ki ga ima pri uresničevanju vsebine novega zakona o šolstvu, predvsem v oblikovanju šole kot družbeno vzgojne ustanove.

Z. T.

„SIMPLEX“ v novih prostorih

Obrtno podjetje »Simplex« v Idriji je dne 24. decembra odprlo nove objekte v Vojkovi ulici s svečanostjo. Udeležili so se je predstavniki občinskih, političnih in gospodarskih forumov ter številni meščani; v začetku jih je pozdravil predsednik delavskega sveta Jože Zajec.

Predsednik upravnega odbora Dušan Polanc je nato orisal historiat tega za bodočnost Idrije tako pomembnega podjetja, nakar je predsednik občine Lado Božič prerezal trak in gostje so si ogledali lepo in smotrno urejene prostore.

Poročilo predsednika upravnega odbora podajamo v celoti:

Tovariši in tovarišice!

Podjetje je nastalo leta 1954 ob formiranju komunalne uprave s strani Občinskega ljudskega odbora Idrija. Ta uprava je bila ustanovljena z namenom, da vzdržuje vse komunalne objekte na območju mesta Idrije. Ob svojem nastanku je zaposlovala komaj petnajst delavcev ob konsolidiranju vseh služb; vzdrževanje cest, cestne razsvetljave in kot najvažnejša komunalna veja, vzdrževanje idrijskega vodovoda.

Dotrzanost idrijskega vodovoda je zahtevala od uprave večjega prizadevanja in strokovnosti pri odpravljanju napak. Ravno ti momenti pa so vplivali na nadaljnji razvoj takratne uprave, da se je začela ukvarjati z investicijskimi dejavnostmi na področju vodovodnih gradenj. Tako je v letu 1956 uprava že prevzela rekonstrukcijo idrijskega vodovoda, kar je zahtevalo precejšnjo prizadevnost in strokovnost pri osvajanju tega dela kot prve obrtne dejavnosti.

Po konsolidiranju te dejavnosti pa je takratna uprava glede na potrebe komune uvajala tudi druge nove obrti, kot so: hišne instalacije, ključavničarstvo, kleparstvo, itd.

S porastom in razširitvijo obrtne dejavnosti je nastala potreba po dveh novih komunalnih zavodih. Matično podjetje pa se je preimenovalo v Obrtno podjetje »Simplex« Idrija.

Obrtno podjetje se je ob nastanku znašlo v prostorih opuščene separacije Rudnika živega srebra. Prostori so bili skrajno neprimerni, vendar je podjetje po zaslugi kolektiva dosegalo iz leta v leto vse boljše gospodarske uspehe.

V letu 1958 je že zabeležilo 34 milijonov družbenega bruto produkta pri petindvajsetih zaposlenih. Tudi v naslednjih letih se je družbeni bruto produkt večal. Tako beležimo že v letu 1959 porast v primeri z letom 1958 za 60 %, v letu 1960 pa kar za 688 %, oziroma 234 milijonov dinarjev pri 113 zaposlenih.

Za ustalitev doseženega rezultata in za nadaljnji razvoj podjetja je bilo nujno razmisliti o gradnji novih poslovnih prostorov. Z iniciativo kolektiva in samoupravnih organov ter z materialno pomočjo Občinskega ljudskega odbora Idrija je podjetje dalo v izdelavo investicijski program in glavni projekt. Z najemom kredita iz družbenega investicijskega sklada občine Idri-

ja je podjetje že v letu 1960 začelo graditi nov objekt.

Za celotno rekonstrukcijo so bila vložena naslednja investicijska sredstva:

— občinski krediti in lastna sredstva v znesku 115 milijonov din;

— ustvarjena vrednost s prostovoljnim delom v znesku 7 milijonov din.

Skupna investicija za rekonstrukcijo podjetja je znašala 122 milijonov din.

Da je podjetje lahko pristopilo k približno tako visoki investiciji, je v veliki meri zaslug Občinskega ljudskega odbora Idrija, ki je zavzel pravilno stališče do novo nastajajočega podjetja ter ga pri izgradnji s pravilno gospodarsko politiko materialno in moralno podprl. Ob taki podpori občinskega ljudskega odbora pa naj omenim, da je naš kolektiv, ki je še mlad, saj znaša povprečna starost 25 let, in brez izkušenj ter tradicij, vseeno pokazal svojo zrelost.

Na pobudo delavskega sveta podjetja se je kolektiv odzval množični prostovoljni delovni akciji za dokončavo objekta. Sodeloval je pri izvajanju obrtno-montažnih del, ureditvi okolice, čiščenju prostorov itd. Posebej pa se je pri tem izkazala mladinska organizacija, ki je sprejela v svoj delovni načrt še nalogo, da bo za dokončno izgradnjo objekta prispevala v skupni vrednosti 1.500.000 din z lastnim delovnim programom.

S tem, da je kolektiv prostovoljno delal, je podjetju prihranil 7 milijonov dinarjev.

V novem objektu bo moglo podjetje prehajati iz klasične obrti k sodobnejšim tehnološkim procesom dela. Tako obrtnik v podjetju ne bo opravljal več različnih vrst dela v svoji stroki, temveč se bo delo organiziralo na principu razdelitve dela po fazah, kar bi bil že sistem industrijske proizvodnje. S takim načinom dela se bo kader hitreje vzgajal. Organizacijska sprememba pa bo omogočala tudi dviganje proizvodnje in delovne storilnosti. Delovnemu kolektivu so s tem dan možnosti, da preide poleg opravljanja obrtnih storitev tudi na proizvodno obrt, ki bo dopolnjevala tržišče s tistimi predmeti, ki jih bodo rabili montažni obrati podjetja.

Ob koncu kratke analize ne morem mimo tega, da se ne bi v imenu delovnega kolektiva zahvalil vsem, ki so v kakršnikoli obliki dali svoj delež k izgradnji objekta.

Prva zahvala gre predvsem družbeni skupnosti, ki je s pravilnimi smernicami omogočila razvoj obrti, Občinskemu ljudskemu odboru Idrija, ki je dal vsestransko moralno in materialno pomoč. Posebna zahvala gre vsem članom kolektiva in mladinski organizaciji ter sindikalni podružnici, ki so s svojim delovnim elanom v rednem delu in pri udarniških urah prispevali velik delež pri znižanju stroškov izgradnje. Prisrčna zahvala izvajalcu del gradbenemu podjetju Zidgrad Idrija, ki je vložil vse svoje napore za pravilno tehnično in kakovostno izgradnjo objekta, nadalje še topla zahvala projektantu inž. Janezu Sraki in njegovima sodelavcema inž. Marku Severju in inž. Ivu Turku.

Telesna vzgoja

LEP USPEH NAŠIH ROKOMETASEV

V mučnem vzdušju telesne vzgoje v Idriji lahko zabeležimo samo en vidnejši uspeh, ki so ga dosegli naši rokometasi in prav tako tudi rokometasice z osvojitvijo prvega odnosno drugega mesta v goriški rokometni ligi.

Moška ekipa je dejansko odigrala 6 tekem, ker je bila prva z ETO iz Cerkna razveljavljena zaradi nepravilne registracije igralcev in je vselej zmagala: z ETO 22:8, z Ajdovščino 18:13, z Vipavo 23:14, z Gorico 16:14, s Tolminom 14:9 in ponovno z ETO 17:8.

Končna lestvica je naslednja:

1. Idrija	5	5	0	0	88:58	10
2. Tolmin	5	4	0	1	92:64	8
3. Nova Gorica	5	2	0	3	95:84	4
4. Cerkno	5	2	0	3	77:82	4
5. Ajdovščina B	5	2	0	3	52:74	4
6. Vipava	5	0	0	5	68:104	0

Članice so igrale tri tekme in dosegle naslednje rezultate: z Ajdovščino 5:2, z Vipavo 15:4 in s Tolminom 7:4.

Lestvica je naslednja:

1. Ajdovščina	3	3	0	0	24:3	6
2. Idrija	3	2	0	1	24:13	4
3. Tolmin	3	1	0	2	8:14	2
4. Vipava	3	0	0	3	6:32	0

Lep uspeh je doseglo naše moštvo na turnirju 29. novembra v Ajdovščini s tretjim mestom. Tu so igrala tudi republiška moštva. Z ajdovskim moštvom, ki igra v republiški ligi, je doseglo neodločen rezultat 5:5.

Ce upoštevamo, da je moštvo šele pred kratkim časom prevzel vaditelj Boris Leskovec, profesor telesne vzgoje na gimnaziji, in imel z njim 15 treningov, vidimo, da bi naši fantje lahko že letos igrali v republiški ligi, pa tudi dekleta, ki so zelo naglo napredovala, bi lahko osvojila vsaj okrajno prvenstvo. Ta uspeh nam ponovno dokazuje, da v Idriji ne manjka dobrih športnikov, pač pa manjkajo pravilni organizacijski prijemi!

S. L.

Izpred našega sodišča

Franč Pergar iz Idrije, Cankarjeva ulica (baraka), je bil kaznovan na 20.000 dinarjev denarne kazni in na plačilo stroškov kazenskega postopka, ker je 31. 7. 1961 vozil tovornjak po Ulici Staneta Rozmana v Idriji brez voznškega izpita in izkustva ter tako neprevidno, da je ob srečanju z drugim avtomobilom podrl pešca Borisa Gostišo in mu prizadejal lažji pretres možganov, s čimer je Pergar zakrivil kaznivo dejanje ogrožanja javnega prometa po čl. 271/1 in 3 KZ.

Stanislav Čerin iz Otaleža št. 47 je neupravičeno uporabil denar, ki mu je bil zaupan pri delu v gospodarski organizaciji, s tem, da je kot pismonoša pošte v Cerknem pridržal in uporabil za trenutne potrebe več manjših denarnih zneskov. Izdal pa je tudi listino v imenu druge osebe brez njenega pooblastila, tako da je na bančni nakaznici podružnice Narodne banke v Idriji ponaredil podpis prejemnika Viljema Zaj-

ca. Obdolženec je zakrivil kaznivo dejanje neupravičene uporabe po čl. 323/1 KZ in kaznivo dejanje ponarejanja listin po čl. 306/1 KZ, zaradi česar je bil kaznovan na dva meseca in petnajst dni zapore ter na plačilo stroškov kazenskega postopka.

Dne 16. 9. 1961 sta pozno zvečer Peter Torkar iz Podbrda št. 41 in Ivan Ruškan iz Idrije, Tomšičeva ulica št. 2, na cesti v bližini Zelina ustavila osebni avtomobil z namenom, da bi oropala osebe v njem. V avtomobilu sta bila Viktor Gombač in Jože Sagadin iz Pirana, ki sta se takoj, ko sta opazila, da jima preti napad, odpeljala dalje. Obdolženca sta s tem zakrivila kaznivo dejanje po čl. 298 KZ. Peter Torkar je bil obsojen na šest mesecev zapore, Ivan Ruškan pa na tri mesece zapore.

Ivan Jurjavčič iz Idrije, Kosovelova ulica 2, je kriv, da je drugega lahko telesno poškodoval s tem, da je dne 18. 6. 1961 v hodniku hiše št. 3 v Gradnikovi ulici v Idriji napadel Alojza Mikuža in ga s pestjo trikrat udaril po vratu in zatilju. S tem dejanjem je zakrivil kaznivo dejanje lahke telesne poškodbe. Tukajšnje sodišče ga je po čl. 142/1 KZ obsodilo na en mesec zapore, in sicer pogojno za dobo enega leta ter na plačilo stroškov kazenskega postopka.

Dne 8. 11. 1961 je bila kazenska javna glavna obravnava zoper obdolženca Maksa Ržka in obdolženca Franca Goljo zaradi kaznivega dejanja tatvine. Obtožba zoper oba obdolženca je bila zavrnjena. Javni tožilec je kaznivo dejanje pod obtožbo prekvalificiral v majhno tatvino, oškodovanec pa se je z obdolžencema poravnal in umaknil predlog za kazenski pregon, zaradi česar so odpadli zakoniti pogoji za nadaljnje obravnavanje zadeve pred sodiščem in je bilo obtožbo zavrniti.

A. R.

Izpred okrožnega sodišča

Ciril Golob, ki se je bil v začetku oktobra leta 1960 zaposlil pri Remontnem podjetju v Idriji, je bil pri delu sicer priden, vendar se je lotil raznih goljufij. Ze okoli 15. novembra 1960 je začel nagovarjati svojega delovnega tovariša Alojza Lenarda, naj mu posodi 5000 din. Pri tem je Lenardu obljubil, da mu bo denar vrnil do 15. 12. 1960. Zaradi te obljube mu je Lenard posodil. Dne 27. 11. 1960 pa se je Golob ponovno obrnil do Lenarda in ga zaprosil za nadaljnjih 5000 dinarjev, češ da jih potrebuje zaradi izdelave nekkih okvirov ter mu obljubil, da mu bo tudi ta znesek vrnil ob prejemu naslednje plače. Tudi tokrat je Lenard verjel in dal denar. Na podoben način je Ciril Golob pripravil delovnega tovariša Izidorja, da mu je dal 4000 dinarjev posojila, češ da ima priložnost kupiti zelo poceni 1 kubični meter smrekovega lesa; obljubil mu je, da mu bo odstopil nekaj lesa. Tudi Leskovec je verjel Golobu, in ker je upal, da bo dobil poceni les, mu je izročil denar. Dne 2. 12. 1960 se je Golob zgasil pri direktorju podjetja, kjer je delal, in ga prosil za dan dopusta, ker se mu možič sestra, in še za posojilo 10.000 dinarjev, ki jih potrebuje za nakup poročnih daril. Denar je obljubil vrniti ob prvi plači. Direktor podjetja je Golobu verjel in mu dal 5000 dinarjev, vendar je zahteval pismeno obljubo, da se mu posojeni znesek lahko odtrga od zaslužka. Istega dne se je Golob obrnil tudi do upokojenca Franca Rejca ter ga prosil za

posojilo 7000 dinarjev, ki jih potrebuje pri nakupu cevi za električno napeljavo na očetovem domu.

Dejal je, da sicer ima denar na svojem domu, vendar ne more do njega zaradi pozne ure, ker bi sicer trgovino prej zaprl. Na obljubo, da bo denar vrnil že naslednji dan, mu je Rejec denar izročil. V začetku decembra se je obrnil tudi do upokojenca Leopolda Sedeja in tudi njega prosil za posojilo 5000 dinarjev, ker tak znesek potrebuje zaradi velikih izdatkov ob sestrični poroki. Golob je dobil denar tudi od Sedeja.

Golob pa ni vrnil nikomur izposojenega denarja, ker je kmalu za tem nenadoma zapustil Idrijo, ne da bi komu to povedal. Dne 14. 2. 1961 se je pojavil v Dobravi pri Zorki Santini, ki ga ni pobliže poznala, in ji je pripovedoval, da je zaposlen kot šofer v Tovarni pohišstva v Novi Gorici in da potuje službeno v Beograd. Omenil je tudi, da se je na poti znašel brez denarja in jo prosil, naj mu posodi 7000 dinarjev; obljubil ji je, da bo denar še isti dan vrnil, ko se bo vračal. Vendar pa denarja ni vrnil in se pri njej ni več oglasil. Vsi navedeni oškodovanci so podali ovadbe proti Golobu, ki je bil s tiralico izsleden in prijet. Zaradi klatenja ga je sodnik za prekrške obsodil na mesec dni zavora. Ko je kazen prestal, je bil proti njemu odrejen pripor in so bile uvedene poizvedbe zaradi kaznivega dejanja goljufije. Naposled se je zagovarjal zaradi storjenih kaznivih dejanj pred okrožnim sodiščem v Gorici, ki ga je spoznalo za krivega in ga obsodilo na 8 mesecev zavora.

—o—

L. R. iz Idrije se je odločil za igranje pri športni stavi, da bi na nepošten način prišel do dobička. Ko je kupil obrazec za 8. kolo športne napovedi, je vzel dva obrazca. Od teh je enega izpolnil in oddal, drugega pa pridržal neizpolnjenega. Ko pa je po radiu zvedel za športne rezultate, je izpolnil drugi obrazec skladno z rezultati in ga opremil s kuponom prvega obrazca ter s peresom narisal manjkajoči del žiga prodajalca srečk iz Idrije. Tako ponarejeno srečko je nato poslal po pošti direkciji Jugoslovanske loterije v Ljubljani skupno s pismom, v katerem naroča, naj mu pošljejo dobitke. Ker pa so v Ljubljani ugotovili, da je odrezek ponarejen, so L. R. pozvali v Ljubljano, kjer je takoj priznal svoje dejanje.

Za poskus goljufije se je L. R. nato zagovarjal pred okrožnim sodiščem v Gorici, ki ga je sicer spoznalo za krivega, vendar pa mu je kazen odpustilo. Način storitve je bil tako preprost, da od vsega početka ni bilo nobene verjetnosti, da bo goljufija uspela, saj se vsak talon športne stave kontrolira in primerja v Ljubljani, nato pa še v Beogradu.

G. F. je služil kot dninar na kmečki domačiji v vasi v bližini Idrije. Na domačiji je živela tudi deklica, ki še ni bila stara 13 let. Nekega večera, ko sta bila oče in mati mladoletnice v Idriji po opravkih, je G. F. začel nagovarjati deklico k spolnemu občevanju, v kar je deklica privolila.

Kmalu za tem se je začelo govoriti po vasi, da je imel G. F. spolne odnose z mladoletnico. G. F. je bil postavljen za kaznivo dejanje pred sodišče, ki mu je dejanje dokazalo in ga obsodilo na 1 leto in 2 meseca zavora.

—o—

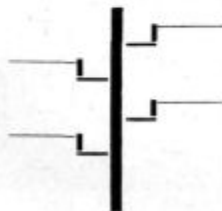
Franc Lampe iz Zadloga pri Črnem vrhu se je učil voziti avtomobil v letu 1958 in je v letu 1959 opravil vozniški izpit. Vendar po opravljenem izpitu ni več vozil vse do 30. 3. 1961, ko je na carinski postaji v Novi Gorici prevzel »Fiat« topolino, ki ga je kupil. Ko pa se je ob tej priložnosti odpeljal z namenom, da gre domov, je že v bližini postaje na križišču ceste, preden je prevozil en kilometer, podrl 67-letno Jožefo Madon, ki je križišče prečkala. Pri padcu se je le-ta hudo poškodovala. Ko se je Franc zagovarjal pred okrožnim sodiščem v Gorici, je med drugim povedal, da se je zmedel, ko je videl, da ženska hiti pred njim čez cesto, in se je zato umikal na desno v prepričanju, da bo zvozil pred njo, na zavoro pa je pozabil. Sodišče ga je spoznalo za krivega hudega kaznivega dejanja zoper splošno varnost in ga obsodilo na 3 mesece zavora pogojno za dobo enega leta.

—o—

B. D. je v začetku meseca decembra 1960 ponoči vdrl skozi okno na hodnik druge osemletke v Idriji, od koder je odšel v klet in si tam prisvojil dva električna števca, nekaj stikal in še več drugega materiala v skupni vrednosti 13.000 dinarjev. Dne 5. 2. 1961 pa je v poznih večernih urah vdrl skozi okno pisarne obrtnega podjetja »Remont« z namenom, da si prisvoji iz pisalne mize denar, za katerega je vedel, da ga tam hranijo. Ker pa denarja ni našel, je vzel prazno denarnico in nekaj svinčnikov v vrednosti 1490 dinarjev. Ker v pisarni »Remonta« denarja ni našel, je še isto noč vlomil v prostore Mestne knjižnice in čitalnice v Idriji in vzel iz predala pisalne mize 5700 dinarjev. V knjižnico je prišel tako, da je vrata odprl in tudi zaklenil z zapiranjem. Postavljen pred okrožno sodišče v Gorici pod obtožbo treh kaznivih dejanj velike tatvine je bil D. B. obsojen na 8 mesecev zavora.

D. K.

ELEKTRO
TOLMIN
TOLMIN

gradi visoko in nizkonapetnostno omrežje, trafo postaje itd. V naših elektroservisih sprejemamo v popravilo vse vrste gospodinjstvih električnih strojev itd po konkurenčnih cenah.

TRGOVSKO PODJETJE „IZBIRA“

nudi v svojih prodajalnah v **Idriji, Sp. Idriji, na Vojskem, v Godoviču, Otaležu, Kanomlji in Krnicah** cenjenim odjemalcem pester asortiment potrošnega blaga.

Posebej opozarjamo na prodajalno »**Drogerija**« v Idriji, kjer boste postreženi z vsem drogerijskim blagom.

Vsem občanom želimo srečno novo leto 1962!

OBRTNE DELAVNICE »SIMPLEX«

Obveščamo poslovne prijatelje, da smo se 1. oktobra 1961 preselili v NOV OBJEKT v IDRIJI, Vojkova ulica 4.

S preselitvijo so se znatno povečale možnosti za razširitev obrtne proizvodne dejavnosti. Podjetje že proizvaja serijsko:

- fazonske komade za vse vrste vodovodov in plinovodov — gradbene stojke
- lovilce maščobe, ki so standardni in jih pošiljamo v vse naše republike
- ventilacijska vrata.

Nudimo tudi usluge v ključavničarstvu, kovaštvu in podkovaštvu, kleparstvu, vodovodnem in toplovodnem instalaterstvu, mizarstvu. Avtomoto servis za »TOMOS« in »NSU-Pretis«.

Za naročila se toplo priporočamo ter želimo vsem obilo uspehov v letu 1962!

KMETIJSKA ZADRUGA v Idriji

ima v svojem sklopu 6 kmetijskih posestev, novo mlekarno v Godoviču z mlečno restavracijo na Trgu Maršala Tita, gozdni obrat z odkupom ter prodajo lesa na debelo in lastno eksploatacijo, lastni avtopark ter hranilno-kreditni odsek v Kosovelovi ulici.

VSEM OBČANOM: SREČNO LETO 1962!

Obrtno podjetje **ČIPKA** in ČIPKARSKA ZADRUGA v Idriji

Presegli smo število 5.000 včlanjenih čipkaric. Razširili smo svoj delokrog in ukrenili vse, da bo tudi v letu 1962 tekla naša dejavnost nemoteno in v zadovoljstvo vseh naših pridnih čipkaric.

VSEM NAŠIM ČIPKARICAM in ODJEMALCEM ŽELIMO MNOGO SREČE IN ZADOVOLJSTVA V LETU 1962!

Gostilna
»**POD GRADOM**«

bo tudi v novem letu postregla številne goste po najnižjih cenah z najboljšimi jedili in pijačami, ker smo naš obrat razširili.

SREČNO in ZADOVOLJNO LETO 1962!

**Uprava
delovni kolektiv
delavski svet
upravni odbor
sindikalna podružnica**

Rudnika živega srebra Idrija

voščijo vsem rudarjem in vsemu delovnemu ljudstvu
srečno in uspehov polno novo leto 1962
z željo, da bi dosegli še večje uspehe v izgradnji
naše socialistične domovine

Občinski ljudski odbor
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL
Občinski komite LMS
Občinski svet sindikatov
Občinska gasilska zveza
Občinski odbor ZROP
Občinski odbor za telesno vzgojo

Idrija

želijo vsem občanom in vsemu delovnemu ljudstvu uspehov polno leto 1962

Hotel in restavracija

»NANOS« V IDRJI

s svojimi obrati gostilna »Soča« v Idriji
in gostilna »Jelen« v Godoviču vas postreže
z najboljšimi pijačami in jedaçami še vedno
po najnižjih cenah.

Priporočamo se za skupinske obiske,
ki jih postrežemo v veliki preurejeni dvorani.

Po prednaročilu nudimo tudi ribe, divjačino
in idrijske žlikrofe ter druge specialitete.

Trgovsko podjetje

KURIVO

postreže z gradbenim materialom,
drvmi in premo-
gom, z vsemi te-
kočimi gorivi in
mazili po solidnih
cenah.

Vsem odjemalcem:

VSO SREČO
V LETU 1962.

GRADBENO PODJETJE

„ZIDGRAD“ V IDRJI

Je tudi v letu 1961 opravilo vsa gradbena naročila nizkih, visokih
in industrijskih zgradb v popolno zadovoljstvo naročnikov. Podjetje
smo tehnično izpopolnili in pripravili smo vse potrebno, da bomo tu-
di v letu 1962 lahko izpolnili vsa naročila točno po želji naročnikov

Številnim poslovnim prijateljem in vsemu delovnemu ljudstvu
želimo VSO SREČO V LETU 1962.

TRGOVSKO PODJETJE

VINO IDRIJA

vas bo tudi v letu 1962 po-
streglo z najboljšimi vini ter
drugimi alkoholnimi in brez-
alkoholnimi pijačami.

Odrpli smo tudi prodajo vina
na drobno v GREGORČIČEVI
ulici!

TRGOVSKO
PODJETJE

PRESKRBA IDRIJA

Obiščite nas v naših trgovskih obratih
v Idriji, Črnem vrhu, Zavrattu, Dolah,
Gorah, Govejku in v Ledinah, prepričali
se boste o najboljši izbiri raznovrstnega
blaga po zmernih cenah.

Vsem cenjenim odjemalcem in poslovnim prijate-
ljem želimo VSO SREČO V LETU 1962

REMONTNO PODJETJE v Idriji

se priporoča za vsa remontna,
posebno pa pleskarska
dela, ker smo naše delavnice
izpopolnili in jih usposobili
za najsolidnejšo izdelavo.

SREČNO LETO 1962.

AVTOPROMET IDRIJA

vam najhitreje in najceneje izvrši vse prevoze
na kratke in dolge relacije, ker je svoj pre-
vozni park zelo pomnožilo in izpopolnilo.

Vsem občanom in daljnim poslovnim
prijateljem želimo obilo uspehov v letu 1962.

Za vsa potovanja,
izlete in turistične
informacije se obrnite
na

TURISTIČNI URAD

v IDRJI, ki vam bo
uredil vse osebne
in skupinske prevoze!

